

SLOVENSKI NAROD

Objava vsak dan popoldne, izvenredni dodatki in priložnosti. — Inzerati: do 30 petič 4 2 D, do 100 vrst 32 D 50 p, večji inzerati petič vrsta 4 D; notice, poslaste, izjave, reklame, preklic beseda 2 D. — Popust po dogovoru. — Inzeratni davek posebej. — „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 240 D, za inozemstvo 360 D

Upravišništvo: Kraljeva ulica št. 5, pritišlje. — Telefon št. 304.
Uredništvo: Kraljeva ulica št. 5, I. nadstropje. — Telefon št. 34.

Poština plačana v gotovini.

Zakaj plačuje država duhovščino?

7000 dinarjev mesečne plače bo prejel od države ljubljanski škof, zagrebški celo 10.000 dinarjev. Duhovništvu brez razlike konfesije se urejajo draginske doklade in se boljša gnotni položaj. V vladni uredbi, ki se pravkar pretresa v finančnem odboru, spoznamo širokopotezno državno politiko napram verstvi in cerkvi v naši državi. Vlada najprej izenačuje vsa verolpovedanja in tretja vse enako. S celokupno uredbo in z njenim pravičnim duhom pa dokazuje, da daje veri in cerkvam potrebno gnotno in moralno podporo za visoko religiozno in moralno mislo med jugoslovenskim narodom.

To so čimbenice, ki se ne dajo zanikati. Grda hinavščina je, ako trdi današnji »Slovenec«, da pomeni nova vladina uredba samo volilni manevar. Nočemo se spuščati v brezplodno debato o takih in podobnih klevetah. Ljubljanski škof in duhovščina Jugoslavije ne bosta vprašala po »Slovenčevih« motiivih nove uredbe, marveč bosta to uredbo priznala za objektivnega stališča. Uredba stopi v kratkem v veljavo, postavke se bodo izplačevale in vsak pameten človek mora priznati, da je država storila koristno delo, ko je to uredbo izdala in s tem dokumentirala z velikim gnotnim žrtvami svoje dobrohotne stališče napram pozitivnim verstvom v naši državi.

Prepričani smo, da bo v vsem jugoslovenskem duhovništvu brez razlike konfesije prodirlo pravo spoznanje o lojalni državni politiki napram verstvi in da bo temu primerno duhovništvo recimo pravoslavne cerkve cenilo po zaslugi nove uredbe in priznalo sedanjim vladim, kar ji gre.

Ali se to zgodi tudi v Sloveniji? Na naša mirna včerajšnja izvajanja, ki so jih diktirali dobri nameni, odgovarja, kakor korigirano, »Slovenec« in se robato zaganja v lastno farizejstvo. Res je, teta dejstva ne bo mogla nobena katoliška moralna spravišča v svetla: v Sloveniji je očitna katoliška cerkev, odnosno so njeni vidni predstavniki s svojo politično organizacijo na čelu uvedli nemoralno razlikovanje dveh vrst vernikov in ustvarili v slovenski družbi in med slovenskim ljudstvom od človeka do človeka prepad, ki nasprotuje bistvu verskega življenja. Klerikalni voditelji v Ljubljani so izenačili svoje gospodarske, politične ter državnopravne programe z verskimi resnicami in s to zablodo agitirajo po deželi in v mestih, da si pomnože armado svojih strankarskih pripadnikov, sicer tega z drugimi sredstvi samopoličnega prepričanja ne morejo doseči.

Rad tega političnega stališča slovenske duhovščine, ki pa že postaja manjšina, se danes nahaja katoliška cerkev med Slovenci v čudnem razmerju do države. Druge išče cerkev pozitivno razmerje do države in državo tudi pozitivno vzdržuje in podpira. Samo v Sloveniji je nastalo nemoralno razmerje, ki čra cerkev v direktni boj z državno oblastjo in z državno ter nacionalno idelo, dasi tega nikjer načelno vera ne zahteva!

Predstavniki cerkve v Sloveniji se bore identifikirajo z interesi klerikalne stranke in za interese te stranke delijo slovensko ljudstvo v dva verska tabora. Ti predstavniki pa so s tem prišli v nasprotje tudi s samo državo, ki pa pravkar te dni dokazuje, da drugače pojmuje razmerje cerkve do ljudstva.

Država vzdržuje cerkev in podpira verstva iz splošnarodnih interesov. Kar podpira država, naj bo namenjeno vsemu narodu in naj se ne izražlja v lokalne strankarske namene. V trenutku, ko prejema ljubljanski škof od države 7000 dinarjev mesečno, bi se moral odnovečati vsaki politični agitaciji in podpirati ter se lojalno omejit na fiste cilje, katere podpira država s tem, da želi veri in cerkvi svobodno mislo med jugoslovenskim narodom.

Že s stališča vesti in morale mora od danes naprej slovenska duhovščina

Invalidom se v kratkem izplača invalidnina.

Nikakih važnih političnih dogodkov. — Ministrske konference. — Povratak dr. Rybafa. — Zunanji minister v Parizu.

— Beograd, 18. decembra. (Izv. Ob 12.30.) V ministrstvu za socijalno politiko pripravljajo, odnosno izdelujejo uredbo, na podlagi katere se izplača invalidom po vsej državi znesek 100 milijonov na račun invalidnine in invalidskih pristojbin. Minister za socijalno politiko Marko Gjurišić je danes izjavil vašemu dopisniku, da bo uredba gotova že v nekaj dneh in se takoj nato na eni prvih sej predloži ministrskemu svetu v odobrenje. Minister je dalje izjavil, da se bo ta znesek 100 milijonov dinarjev razdelil na vse invalide v državi. Invalidnina se izplača invalidom za vse leto. Znesek se razdeli med invalide po stopnji njih nesposobnosti.

Danes dopoldne ni bilo nikakih važnih političnih dogodkov. V parlamentu je bila edino seja Davidovičeva glavnega odbora, ki je razpravljala o načinu, kako bi se v stranki odstranili medsebojni spori in tako preprečil proces nadaljnega cepjenja in razkola. V Davidovičevi stranki je zavladal pravi kaos in poznavalci razmerja kategorično trde, da bo težko premagati vse težkoče in sebo razkol se razširil.

V ministrskem predsedstvu je bilo danes dopoldne zelo živahno. Ministrski predsednik Nikola Pašić je najprej konferiral z zastopniki takozvane ožjega izvršilnega odbora radikalne stranke, tako s skupščinskim predsednikom Ljuba Jovanovićem in z Joco Jovanovićem. Dalje se je

ministrski predsednik posvetoval z ministri dr. Grisogonom, Marko Gjurišićem, Krsto Miletićem in Veljo Vukičevićem.

Ministrski predsednik je dopoldne sprejel deputacijo vojvodinskih dobrovoljcev, ki so pri njem intervenirali radi razdelitve zemlje in kolonizacije v Vojvodini. Sprejeta je bila tudi deputacija vojnih oškodovancev, ki so prosili, da vlada nakloni večje zneske na račun reparacij.

Namestnik zunanjega ministra, ministrski podpredsednik Marko Tričković je lahko obolel, zato danes ni mogel sprejeti ameriškega poslanika Dodgeja, ki je posetil zunanje ministrstvo. Sprejel ga je ministrov pomočnik Marković.

Povratak načelnika zunanjega oddelka za izvedbo mednarodnih pogodb dr. Otokarja Rybafa v Beograd se je zakasnil, ker je dr. Rybaf ostal za nekaj dni v Benetkah v svrhu ureditve administrativnih poslov pri naši delegaciji. Dr. Rybaf se povrne v Beograd šele v soboto.

Po brzoprijemnem obvestilu iz Pariza je danes prirejen na čast zunanjemu ministru dr. Ninčiću galaobed. Popoldne se dr. Ninčić udeleži konference z ministrskim predsednikom Herriotom. Dr. Ninčić odpotuje zvečer v Beograd s simplom-orijent-ekspresom. V Beograd prispe v soboto.

Odločen nastop vlade proti HRSS.

Važna seja ministrskega sveta. — Razprava o položaju na Hrvatskem. — Proti HRSS se vporabi zakon o zaštiti države.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Za včerajšnje, od 16. do 20. trajajočo seja ministrskega sveta je vladalo v političnih krogih največje zanimanje, ker se je vedelo, da pride v razpravo politični situacija na Hrvatskem oz. vprašanje, kakšne preventivne odredbe ima vlada ukreniti proti destruktivni propagandi HRSS. Seja vlade je izzvala v narodno-političnih krogih veliko zanimanje, v blokaških krogih pa konsternacijo in strah. Verjetno iz istega vira poročata današnja dopolndnevnik »Politika« in »Vreme«, kakor tudi nekateri provincijalni listi, da je vlada po enomesečnem opazovanju prišla do prepričanja, da separatistične skupine v naši državi ne upoštevajo dobrohotnosti vlade in ne nastopajo lojalno napram

državni obliki. Vlada je zato odločena, da začne energično vporabljaliti zakon o zaštiti države, to iz razloga, da se varuje državna avtoriteta in prepreči vsaka subverzivna propaganda.

Ministrski svet je na snočni seji razpravljati tudi o poročilih, ki so prišla od zunanjega ministra dr. Ninčića iz Rima odnosno iz Pariza. Politični krogi naglašajo, da vlada posveča posebno pozornost vprašanju ustanovitve protiboljševiškega bloka. O tem je razpravljati zunanji minister tudi z Mussolinijem.

Na sinočni seji ministrski svet še ni definitivno odobril vseh odredb proti subverzivnim elementom. Razprava o vporabi zakona proti HRSS se danes nadaljuje.

Solidarnost Francije in Jugoslavije.

Ustanovitev protiboljševiškega bloka. Boljševiška propaganda v Jugoslaviji. — Značilen članek »Tempsa« o naši zunanji in notranji politiki.

— Beograd, 18. dec. (Izv.) Današnja »Politika« objavlja posebno poročilo iz Pariza glede misli zunanjega ministra v Rimu in Parizu. Zunanji minister dr. Ninčić je zelo zadovoljen s svojimi rimskimi razgovori. Sodelovanje Jugoslavije z Italijo se vedno bolj razvija in postaja intimnejše. Dosežen je sporazum z italijansko vlado v albanskem vprašanju. Obe strani soglašate v tem, da je treba dogodke v Albaniji smatrati za interno albansko stvar, v katero se nimata vmešavati niti Rim niti Beograd.

Zunanji minister dr. Ninčić je sotočel s francoskimi vodilnimi državniki, s katerimi se še ni osebno poznal. Zunanji minister dr. Ninčić se je razgovarjal z direktorjem zunanjepolitičnega oddelka La Rochem, predsednikom poslanske zbornice Painlevejem in bivšim ministrom za obnovo dežele Loucherjem. Jutri v petek popoldne priredi min. predsednik

Herriot, ki bo do tega dni najbrže okrevaj, obed na čast zun. ministru dr. Ninčiću.

V Parizu zun. minister dr. Ninčić nima specialne politične misije, razpravljalo se vsi aktualni politični problemi. Dr. Ninčić se je razgovarjal tudi o ruskem problemu. Izjavil je, da je bil pred meseci prepričan pristojni akcije za praznanje sovjetske Rusije, toda skušnje zadnjega časa so ga prisilile spremeniti svoje mnenje tako, da se priznanje sovjetske Rusije odgodi za nekaj časa iz razloga, ker se tretja internacionalca javno trudi, da izzove nemire v Jugoslaviji. Jugoslovenska vlada je odločena najenergичnejše preprečiti akcije boljševikov. Jugoslavija je vedno korektno postopala proti Rusiji, ter ni trpela na jugoslovenskem ozemlju caristične propagande. Nasprotno sovjetska Rusija vzdržuje in trpi na svojem ozemlju propagando, naprejeno proti Jugoslaviji.

— Beograd, 18. dec. (Izv.) Politična javnost z veliko pozornostjo sledi misli

čo in s tem stopila v moralno odvisnost od temeljnih idej naše nacionalne države.

Vse, kar pa piše »Slovenec«, je onemogla jeza ter prostaška kleveta, da se demagoško prikriva pravo razmerje države do vere in njeni pošteni nameni z regulacijo gnotnega položaja celokupnega jugoslovenskega duhovništva.

zun. ministra v Parizu. Dobro poučeni krogi naglašajo da je velik del te misije posvečen akciji za ustanovitev protiboljševiškega bloka v Evropi. V vsakem oziru pa je zelo značilen članek poloficijelnega organa francoske vlade »Le Temps« o naši zunanji in notranji politiki.

»Le Temps« predvsem konstatira da se namerava g. Ninčić posvetovati s francoskimi političnimi osebnostmi o vseh vprašanjih, ki osobito interesirajo Jugoslavijo. List pravi, da bo dr. Ninčić deležen povsod najboljšega sprejema, ker je Francija ohranila topel spomin na zvestobo in junštvo srbskega naroda za časa svetovne vojne. Francija ceni prijateljstvo herojskega naroda, ki zavzema eno prvih mest na pragu bližnjega vzhoda. Neodvisno od vseh prirodnih simpatij je tudi dovolj ostalih razlogov, da se zasledujejo z vso pozornostjo koraki, ki jih sedaj napravljajo ministri zun. del kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev. G. dr. Ninčić prihaja iz Rima, kjer je imel z g. Mussolinijem posvetovanja, katerim pripisujejo splošno veliko važnost. Urditev prijateljskih odnosov med Jugoslavijo in Italijo je važna za ohranitev splošnega mira. Francija se veseli, da je med Rimom in Beogradom dosežen načelni sporazum v vseh težkih vprašanjih. Za časa treh let je reško vprašanje ležalo kot težka mora na obeh državah.

Konferenca v Benetkah je imela nalogo, da se uredijo vsa vprašanja, nanašajoča se na aneksijo Reke od strani Italije. Sedaj gre za ohranitev jugoslovenskih interesov v reškem zaledju in ima se pravilno organizirati promet z reškim pristaniščem.

Glede notranje politike veli ugledni francoski list: Sedaj v tem času je stremjenje, da se sestavi večina, v kateri bodo zastopani vsi trije jugoslovenski narodi. To se Davidovičevi vladni in posrečilo radi revolucionarnega postopanja hrvatskega voditelja Stjepana Radića, ki je podvržen destruktivnemu vplivu Moskve. G. Davidovič je moral odstopiti po trinedeljski konsultaciji, poskušalo se je sestaviti vlado na širši podlagi, a končno je dobil g. Pašić vlado v svoje roke s pomočjo radikalno-samostalno demokratske koalicije. Skorašnje volitve bodo brezdvomno razjasnile parlamentarno situacijo. V svojih izjavah, ki jih je dal za časa svojega bivanja v Rimu je g. Ninčić naglašal, da je sedanja volilna borba v Jugoslaviji označena osobito po odločni volji nastopa proti boljševizmu. Znano je, da skuša moskovska komunistična internacionala razširiti svoj vpliv predvsem v balkanskih državah, ker se s tem nada, da pogodi centralno Evropo. Moskovski propagandisti na Balkanu perlatno izrabljajo aspiracije narodnih manjšin in vzdržujejo agitacijo, ki bi bila sposobna podminirati temelje jugoslovenske države. Boljševiške intrike so ugotovljene v Rumunski, na Bolgarskem in v Jugoslaviji. Zunanji minister dr. Ninčić je izjavil, da so vse tri države solidarne v pobujanju boljševiške propagande.

Prikratk se vodilni list »Le Temps« bavi z jugoslovenskimi zadevami na uvodnem mestu. Zelo značilno! Ravno ta okolnost najbolj pobja trditve separatističnoblokaškega tiska, da ste Anglija in Francija proti sedanjim vladim nacionalnega bloka.

Položaj na Hrvatskem.

— Zagreb, 18. decembra. (Izv.) Za nedeljo napovedujejo proglasitev nove hrvatske stranke, kateri bo načeloval minister trgovine in industrije dr. Gjuro Surmin. Se ni danes pojasnjeno, ali vstopijo v to stranko tudi Radičevi disidentje, ki se vedno bolj množe. V Zagrebu ima nova stranka ugodna tla za razvoj, ker se jej bodo pridružili zlasti trgovski in pridobitni krogi. Za razpoložne, med zagrebškim meščanstvom je bil značilen včerajšnji dan, rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra I. Prejšnja leta so privatniki demonstrativno odklanjali izobesitev državnih zastav na ta dan. Včeraj je bilo po vseh rilicah opažati tudi na privatnih lišah mnogo zastav. Ta pojav politični krogi tolmačijo tako, da zagrebško meščanstvo obrača hrbet republikanstvu, ker uvideva, da ga žene republika v neugoden gnotni položaj.

Med samostojnimi demokrati in radikali še ni dosežen popoln sporazum glede skupne kandidatske liste za zagrebško županijo. V vrstah samostojnih demokratov se je pojavila precej močna struja, ki zahteva, da bodi nosilec liste bivši pokrajinski namestnik Juraj Demetrovič, ki ima ravno v zagrebški županiji zelo veliko število pristavev in je tu sploh zelo popularen. Kot nosilec liste je bil določen od

glavnega odbora samostojno demokratske stranke minister pravde dr. Edo Lukinić. Upati je, da se difference v kratkem odstranijo.

Povratak kabineta dr. Marxa?

— Berlin, 18. dec. (Izv.) Po končani popoldanski seji je katoliški centum izdal kratek komunike, ki poudarja, da parlamentarna frakcija centuma načeloma vztraja pri sestavi vlade narodne skupnosti. Frakcija odklanja sodelovanje centuma v desničarski vladi, ker taka vlada ne nudi nikakih garancij, da se nadaljuje sedanja politika srednje linije.

Glavni organ centuma »Germania« komentira komunike ter pristavlja, da je bil glavni razlog za sklep centuma ta, ker ne more stranka zaupati nemškonskacionalnemu ljudski stranki, stranka zahteva vlado velike koalicije, ki bi nadaljevala dosledno sedanje zunanjo in notranjo politiko. List je za to, da se povrne na vlado odstopivši kabinet dr. Marxa.

Z ozirom na sklep centuma je snoči zunanji minister dr. Stresemann vrnil državnemu predsedniku Ebertu mandat za sestavo vlade.

Danes je v ospredju vprašanje povratka dr. Marxove vlade. Nemški nacionalci so napeli vse sile, da bi odstranili državnega kancelarja dr. Marxa. Kot njegovega naslednika navajajo ministra za narodno brambo v. Gesslerja.

Borzna poročila.

Dinar v Curihu 7.70. Ljubljanska borza.

LESNI TRG

Hrastovi železniški pragovi 250, 25x15, frco nakladna postaja, za komad: denar 54; hrastovi frizi 5, 6, 7, 8, 9, la, frco meja: denar 1440; plohi, 40 mm, monte, media 23, frco meja: blago 610; plohi, 50 mm, monte, media 23, frco meja: blago 610; trami 4/4, 4/5, 5/6, 5/7, 6/8, frco meja: blago 405; bukova drva, 1 m dolžine, na pol suha, frco nakladna postaja, 4 vagone: denar 25, blago 25, zaključek 25.

ZITNI TRG.

Pšenica, domača, frco. Ljubljana, denar 420; pšenica, bačka, par. Ljubljana, blago 470; oves, bački, frco. Ljubljana, blago 365; koruza, nova, def., sušena, frco. dom Ljubljana, blago 260; fižol, prepelčar, čistčen, b/n, frco. Postojna, trans., blago 350; fižol, ribičan, čistčen, b/n, frco. Postojna, trans., blago 465; fižol, mandalon, čistčen, b/n, frco. Postojna, trans., blago 450; laneno seme, frco. Ljubljana, denar 700; jabolčna marmelada v zabojih po 12 in 24 kg, blago 2400; krompir, bel, frco. nakladna postaja, denar 133.

EFEKTI.

2½% drž. renta za vojno škodo 120, 7% invest. pos. iz leta 1921, 65, Celjska pos. d. d. 201—218, Ljubljanska kreditna banka 222, Merkantilna banka 124—130, Strojne tov. in livarne 130—147, Split cement Portland 1400—1420, 4½% kom. zad. dež. bke 89 Prva hrv. šted. 885—905.

Zagrebska borza.

Dne 18. decembra. Sprejeto ob 13.

Devize: Curih 12.965—13.065, Praga 202.75—205.75, Pariz 356.50—361.50, Newyork 66.625—67.625, London 313.80—316.80, Trst 286.75—289.75, Dunaj 0.0936—0.0956.

Efekti: 7% invest. posojilo 1921 65 do 65.50; 2½% drž. renta za ratnu jetu 124 do 125; Ljubljanska kreditna banka 222; Centralna banka 29—30; Hrv. eskomptna banka 110—112; Kreditna banka, Zagreb, 109 do 110; Hipotekarna banka 59—59.50; Jugobanka 101—104; Praštediona 890—900; Slavenšk banka 85—87; Eksploatacija 75—77; Sečerana, Osijek, 770—780; Isis d. d 66—68; Nihag 40—45; Gutman 730; Slavenke 210 do 215; Slavonija 66.50—67.50; Strojne tovarne 180; Trboveljska 415—430; Unjon, paromlin, 525; Vevče 90—92.

Inozemske borze.

— Curih, 18. dec. Borza: Beograd 7.70, Pariz 27.625, London 24.135, Newyork 516.60, Milan 22.18, Berlin 1.229, Praga 15.70, Dunaj 0.007275.

— Trst, 18. dec. Predborza: Beograd 34.75—34.80, London 109.10—109.25, Pariz 124.25—124.75, Newyork 23.22—23.27, Curih 449.50—451, Praga 70.25—70.50, Dunaj 0.0325—0.0375.

— Dunaj, 17. dec. Devize: Beograd 1056—1060, London 333.000—334.000, Milan 3052—3064, Newyork 70.935—71.185, Pariz 3807—3823, Praga 2151—2161, Curih 13.740—13.790. Valute: dolar 70460—70.860, liara 3025—3045, češka krona 2130—2146, dinar 1051—1057.

Albanska vlada pred popolnim porazom.

Napredovanje uporniških čet Ahmeda bega Zoga. — Fan Noli zapustil Albanijo.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Po poročilih iz Prizrena in ostalih obmejnih krajev postaja položaj albanske vlade bolj in bolj kritičen. Uporniško gibanje zavzema velike dimenzije, akcija Ahmeda bega Zoga napreduje. Ahmeda bega Zoga, ki je sorodnik umorjenega Essada paše, sprejema narod povsod z velikim navdušenjem. Uporniško gibanje se širi na vse strani. Iz Podgorice javljajo, da se je plemo Kastratov pridružil Ahmedu begu Zogu. Kastrati so pričeli ljuto borbo proti vladinim četam, ki so bile sicer moderno oborožene in so razpolagale z dvema topovoma, pa so kljub temu imele težke izgube. Begunci pripovedujejo tudi, da je ubitih več vladinih uradnikov.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Albansko poslanstvo je sporočilo Reuterjevemu uradu v Londonu, da se je pričeli včeraj luti boji na jugoslovensko-albanski meji. Jugoslovenske čete so vkorakale na albansko ozemlje. Reuterjeva brzojavka javlja, da se je prvi napad izvršil od strani jugoslovenskih čet. Borba se vrši ob celi meji. Po zadnjih vesteh je Skader v rokah upornikov.

Reuterjeva brzojavka je napravila v Londonu prvotno globok vtis. Končno je državni podtajnik v zunanjem ministristvu Mac Ney sporočil poslanski zbornici, da je angleški poslanik v Beogradu prejel od ministrskega predsednika Pašiča izjavo, da so dobile vse jugoslovenske obmejne oblasti nalog, naj varujejo napram dogodkom v Albaniji najstrožjo nevrtnost in naj se v uobencem slučaju ne vmešavajo v nobenega.

Millerand proti Herriotu.

— Pariz, 18. dec. (Izv.) Listi nacionalnega bloka objavljajo izčrpan politično-senzacionalni govor bivšega predsednika francoske republike Milleranda. Narodnorepublikanska liga je priredila v dvorani Lunaparka prvo veliko javno zborovanje, na katerem je govoril tudi nje ustanovitelj Millerand. V svojem govoru je najprej naglašal, da ves čas vseh političnega delovanja ni nikdar ločil Francije od republike. Ker sta danes obe ogroženi, zato je ustanovil narodnorepublikansko ligo, poziva vso javnost in ves narod, obrača se na vse republike brez razlike na strankarsko pripadnost, obrača se na katoliške in svobodomislce, da se strmejo v enotno fronto. Zborovanje lige ima namen alarmirati vso Francijo. Neka stranka je z vodstvom vlade pričela uničevalno delo, ki ogroža francosko vojsko, francoske finance in francoski mir.

Millerand je nato zborovalce, ki so mu pri vsakem stavku viharno ploskali vprašal: Kje smo danes v zunanji politiki? V Ženevi so podpisali neki protokol, ki bo, če ga izvedejo, preje pomenjal kršitev, kakor pa obratno. V Londonu je Nemčija sprejela Dawesov načrt in je že pričela z njega izvedbo. Nikdo ne pove ničesar novega, če trdi, da prinese ta načrt le nekaj koristnega, če ga Nemčija v resnici izvede. Da to vemo, moramo vprašati nemško stfiro. Nikdar ni bila Nemčija tako enodušna

trajajo albanske spore. Vesti, razširjene v inozemski tisk od strani albanske vlade, so popolnoma neresnične.

— Beograd, 18. decembra. (Izv.) Danes ob 2. zjutraj je pripadla beograjska vest iz Prizrena: Uporniki napadajo na vseh straneh. Vladine čete so umakale. Zena beg je zavezal Krima. Bajram Cura zapušča njegovi pristaši. Uporniki so zavzeli tudi Plakopelo. Fan Noli je zapustil Albanijo.

ITALIJA INTERVENIRA ZA ALBANIJO.

— Rim, 18. decembra. (Izv.) »Stefani« objavljajo danes: Ker je na podlagi iz Albanije prihajajočih vesti dana možnost zapletljajev, je vlada iz previdnosti sklenila odpustiti v albanske vođe dve vojni ednici. Ta sklep je sprejel ministrijski predsednik po predhodnem posvetovanju z mornariškim ministrom admiralom Thaon de Revelom.

»Stefani« obenem s to izjavo objavljajo poročilo albanske vlade iz Tirane, ki pravi:

V vsej Albaniji so se vršile manifestacije v znak protesta proti oboroženim tolpam, ki so se formirale v Jugoslaviji in na Grškem ter so nato prekoračile mejo. Ves albanski narod je sklenil prijeti za orožje in izdajalce pogratiti iz domovine. Albanska vlada je sklenila naprositi intervencijo Društva narodov in obenem storiti demaršo pri veselihah proti Jugoslaviji in Grški, ker sta obe državi podpirali uporniško gibanje oz. voditelje upornikov. Poročilo dalje veli, da so vladine čete povsod odbile napade upornikov.

kot danes. Nemčija skuša od sebe zvaliti krivdo na svetovni vojni, ker se dobro zaveda, da s tem razrahlja temelje za njeno odgovornost in tako tudi podlago za njene obveznosti. Ali ni sedaj trenutek, da se Franco loči od vseh? Svobodni vladni ni treba staviti tega vprašanja, toda sedanja vlada je pravi tehnik in sicer jezik revolucije in socializma.

Ostro je dalje napadel delovanje komunistične stranke in je omenil, da je francoska vlada priznala komunistično vladno Rusijo, vlado sramote in zločina. Mrtvi naj vstanejo in protestirajo, da so se njih idealizirali, za katere so se borili in prelivali kri, tako onečastili.

Millerand je končno pozval vse navzoče na boj proti diktaturi od zdolaj. Tej diktaturi moramo zapreti pot!

ARETACIJA FIVSIH BOLGARSKIH MINISTROV.

— Sofija, 18. dec. (Izv.) Poleg bivšega finančnega ministra Tarlakova je bil aretiran tudi bivši glavni podtajnik notranjega ministristva Višegradska. Oba sta obdolžena, da sta nahajala bolgarske seljake proti bivšim ministrom Radoslavovim in tovarišem. Narodno sobranje je odobrilo vladni predlog, da se dvigne proti nekaterim ministrom bivšega Stambolijevskega kabineta javna obtožba. Zaporno povelje je vlada izdala proti Janevu, Omarčevskemu, Stojanovu. Obovu in Marajevu.

Reforma naših srednjih šol.

Kakor znano, je pripravila že prejšnja vlada, ki se je umakala, ponarečeno-mohlaškomu eksperimentu, reformo srednješolske izobrazbe v celih državah. Glavni namen te reforme, ki zadene nižje razrede večini srednjih šol (izvzete so samo humanistične gimnazije), je bil izenačenje srednješolske izobrazbe, kar pomeni prvi praktični korak k daljnovnemu združenju Srbov, Hrvatov in Slovencev. Dokler imamo namreč v skupni državi tako različno, krajno in časovno prilagojeno šolstvo, sodstvo in deloma tudi upravo, lahko govorimo samo o formalnem, ne pa o idejnem, praktičnem in faktilnem združenju, ki je prvi in glavni pogoj za obstoj naše države. Zato je bila vlada, v kateri je sodeloval tudi sedani prosvetni minister Svetozar Pribičević, na pravi poti, ko je hotela izenačiti srednješolsko izobrazbo v duhu modernega časa in prosvetnih principov ostalih evropskih narodov. Vsakdanje praktično življenje nam kaže, da »telegencia, preobložena s teoretičnim znanjem, s pretiranim, preobilim in nekonomičnim študijem klasičnih jezikov in klasičnega sploš, ni več tako usposobljena za življenjski boj kakor je bila prejšnja leta, ko realno življenje se ni zahtevalo od mladine toliko praktičnega znanja. In če govorimo danes o občutni hiperprodukciji inteligence v pretečni večini evropskih držav, je to deloma tudi posledica zastarelih principov srednješolske izobrazbe. Dočim vidimo pri drugih narodih dalekosežne pokrete za zboljšanjem teh žalostnih razmer, dočim si skušajo dragod pomagati z najradikalnejšimi sredstvi iz katastrofalnega zastoja na polju duševnega dela, smo pri nas za vse te pokrete gluhi in slepi, kakor da bi živeli tja v en dan in ne mislili na bodočnost. Napredni evropski narodi so že davno uvideli nujno potrebo reorganizacije srednjih šol, ker je srednješolska izobrazba teoretična podlaga za poznejše praktično udejstvovanje in mora kot taka računati z energijo in časom, ki ga žrtvuje mlada za to pravico. Na tem mestu smo že govorili o takozvani psihotehniki, ki pomeni v bistvu radikalno reformo celotnega šolstva. Narodi, ki so v vseh ozirih laječ pred nami, so se zatekli k temu sredstvu pod pritiskom težkih socialnih in gospodarskih razmer, v katerih živijo njihova inteligenca. Pri nas se je ta najvažnejši problem umaknil politični burbi in polemiziranjem o teoretičnih principih skupnega življenja, dočim je vprašanje, kako bi se Srbi, Hrvati in Slovenci praktično zblizali, sporazumeli in skr-

bili za svojo bodočnost, skrajno zamenarjeno.

Namenavana reforma srednjih šol in izenačenje srednješolske izobrazbe za vso državo je bila prva lastovka, ki je oznanjala skorajšnje pomlad. Ali prišlo je drugače. Blokaška vlada je na pritisk prosvetnega ministra dr. Korosca uknila vladino odredbo o reformi srednjih šol in tako smo čakali zopet nekaj mesecev, predno je sedanja vlada ponovno sprožila to misel. Reforma se tiče, kakor rečeno realnih gimnazij in realk od 1-4 razreda. V Sloveniji pride v poštev 10 srednjih šol. Izvzeta je 1. državna gimnazija v Ljubljani, gimnazija v Kranju in Mariboru ter škofjevi zavodi v St. Vidu nad Ljubljano. Bistvo reforme je v tem, da dobe praktični predmeti, naravoslovje, materinščina in srbohrvaščina v prvih štirih razredih več ur, da postane petje obvezen predmet in da se potisne latinščina in grščina na višje razrede. Izjema je napravljena samo za nemščino, ki lahko ostane neobvezen predmet 3 ure tedensko tudi v nižjih razredih. Reforma bo imela seveda dalekosežne posledice. Kakor vsaka stvar, tako ima tudi ta reforma svoje dobre in slabe strani. Ker se za enkrat še nečemo spuščati v njene podrobnosti, naj omenimo samo to, da reforma srednjih šol niti od daleč ni tako strašilo, kakor se zdi nekaterim prosvetnim in političnim krogom, ki gledajo na vse skozi prizmo svojih osebnih ali strankarskih interesov. Srednješolska mladina in starši bodo nedvomno z veseljem sprejeli vest, da bo odslej pouk v nižjih razredih znatno olajšan, da mladina ne bo več izgubljala dragocenega časa in energije za predmete, ki ji v poznejšem življenju čisto prav nič ne koristijo. Komur se pa zdí, da so klasični jeziki za vsakega izobraženca res neobhodno potrebni, ima na razpolago srednje šole, ki jih reforma izključuje. Priznamo sicer, da čas za to ni primeren, ker je praktično mnogo lažje reformirati šole začetkom šolskega leta, ali to je zakrivil bivši prosvetni minister dr. Korosec, ki se je iz razumljivih razlogov odločno upiral vsaki misli o reformi.

Omejili smo se na splošne stvari za to, ker pričakujemo, da spregovore o tej stvari v prvi vrsti oni krogi, ki se jih reforma neposredno tiče. Naše stališče je v tem slučaju objektivno, praktično in brez vsakega političnega ali egoističnega ozadja. Skrb za bodočnost, interesi staršev in srednješolske mladine morajo biti podlaga za presojo dobrih in slabih strani reforme.

Politične vesti.

— Kandidatska lista Narodnega bloka za volilno okrožje Ljubljana - Novo mesto je potrjena. Volilna skrinjica Narodnega bloka je za sedaj druga, ni pa izključeno, da bo prva, ker je bila klerikalna kandidatska lista predčasno vložena in je zbog tega po jasnih dočilih zakona neveljavna. Somsiljenike na kmetih pozivamo, naj prične na vsi črti z volilno agitacijo. Volilna borba bo lahko, ker se volilec ne bo težko odločiti za državo ali proti državi. Kdor hoče notranjo konsolidacijo in s tem izenačenje davkov in omiljenje draginje, taboglasovalca Narodni blok. Kdor pa hoče še vnarsrej kaos, visoke davke, neznošno draginjo in končno gospodarstvo boljšešvišva, ta bo glasoval za klerikalce!

— Nov list v Beogradu. V Beogradu je bil izhajati nov dnevnik »Naši dani«. List bo zastopal politiko Davidović-Radić-Koroševce koalicije. V programem svojem članku pravi, da bo zagovarjal koristi najširših slojevdelačev in kmetov v borbi proti buržuaziji in nazažnjaškim elementom. List finansira baje Radićeva stranka z denarjem, ki ga je dobila iz Moskve.

— Ustanovitev nove stranke na Hrvatskem. Po poročilih iz Zagreba se v nedeljo konstituirala glavni odbor »Hrvatske narodne stranke«. Kakor znano, organizira novo stranko minister trgovine in industrije dr. Gjuro Surmin.

— Dr. Smeral, ščit črnožolte monarhije — danes pa agent sovjetske anarhije. Pri poslednjih proračunski debati v mestnem svetu v Pragi so napadli komunisti po svoji sirovi navadi vrhovnega rav. Titera. Umeje se, da so jo

napadali na mestu izkupili. Član osrednjega odbora Štefanek je v uničujoči kritiki ocenil njih plitvo znanje v gospodarskih občinskih zadevah ter jim obenem pokazal v njih voditelju in glavi simbol sramotne igre, dvojnega obličja, s katerim slepi češko ljudstvo. Ti isti njih nekdanji socialnodemokratski voditelji, ki so dandanes največji nasprotniki češkoslovaške republike, so svoje dni pred Francom Josipom težali na trebulu. Bili so suženjski agitatorji avstrijskih vojnih posojil. Štefanek je doslovno citiral besedilo o propagandi za III. vojno posojilo praškega mesta z dne 19. oktobra 1915, ki se glasi: »Državni poslanec dr. Smeral je ob soglašanju vseh prisotnih izrekel za hvalno prezidiju za sklicanje shoda in proglasil, da o temeljni točki ni treba debatirati (!), zakaj vsi smatramo za očitno dolžnost (!), da z vsemi močmi finančno pomagamo državi in s tem posvedočimo svoje mišljenje napram državi (!). To priznanje ima za ves češki narod velik političen in naroden pomen (!) ...«. O temeljnem vprašanju, ali naj ljudstvo daje krvavo zaslužene novce za orožje in streljivo, s katerim so se morili slovanski bratje in ostali narodi Antante — ni bilo treba debatirati Smeralu kakor črnožoltemu socialnemu demokratu. To mu je bila sveta dolžnost! Kakšno dolžnost čutijo danes Smeral in njegova kohorta? Mar tudi »finančno prispevati državi« in »se priznavati k državnemu mišljenju«? Nikoli tega. Kako ne? Ker je tedaj Smeral čutil na svojem telesu neprijetno težo avstrijske pesti, dočim danes osvobodena lastna češka država državnim prekucahom vse izorekleda in ravna z njimi v rokovcih. Proti takim elementom je treba trde pesti, druge pomoči ni. Kakršen je Smeral na Češkoslovaškem, takšni so klerikalci pri nas!

— Povratek dr. Voje Marinkoviča iz Sofije. Bivši zunanji minister dr. Voja Marinković se je včeraj povrnil iz Sofije. Novinarjem je izjavil, da je bil v Sofiji popolnoma po privatnih poslih. Bolgarski listi pa še vedno naglašajo, da je dr. Marinković imel tudi neko politično mislijo.

— Onor. Giunta je odstopil kot podpredsednik rimske poslanske zbornice, da se bo moglo sodno postopati proti njemu kot nazvednemu provzročitelju napada na g. Ces. Fornija. V fašistovskih krogih se pripravljala silna reakcija proti opoziciji.

— Fašisti narekujejo državnim organom strogost proti »opoziciji«. V Vidmu je zborovalo pokrajinsko vodstvo fašistovskih organizacij in je po dolgem posvetovanju sprejelo dnevni red, ki govori o nevarnem gibanju opozicije, o vsakdanjih provokacijah, o tajnih manevrih in izjavljajo, da se bo furlanski fašizem najenergičnejše postavil proti početju opozicije. Fašisti zahtevajo tudi strog tiskovni zakon, da bi se tako onemogočila propaganda opozicijskih listov. Državnim organom narekujejo največjo strogost proti vsem takim pojavom. Kakor se vidi, se trudijo fašisti, da bi dosegli to, da bi se v celi furlanski provinci vršila in upoštevala samo njihova volja. Kdor je proti, tega treba preprečiti ali tudi vreči v zapor in tiskovno svobodo treba za opozicijo popolnoma zatreti. S takimi željami fašizem v Italiji pač ne bo mogel dolgo več živeti.

Konzulati v Ljubljani:

Češkoslovaška: Breg 8/I.
Belgija: Urad Ljubljanskega veleposlana.
Avstrija: Turjaški trg 4/II.
Italija: Zrinjskega cesta 3/I.
Portugalska: Dunajska cesta 33.
Francija: Dunajska cesta (Ljubljanska

KJE KUPIMO

božična in novoletna darila?

Pri trdkah, ki inserirajo v

„SLOVENSKEM NARODU“

K. Makuszynski:

Žrtev „Dečjega društva“.

Čudoviti majski dan me je zvalil v naravo. In sem iz previdnosti vzal seboj svojo zimsko suknjo in dežnik, kajti se začetek meseca maja je prav malo razločuje od meseca aprila.

In sem si izbral za iznored okolič ob reki. Zakaž sem stoji to, ne vem, morda je bila višja volja tako, ali pa slučaj. Teh dvoje stvari nisem znal namreč nikdar prav posebno ločiti.

In sem se tako prav lepo izprehajal in se veselil, da nisem srečal nobenega mestnega fakina in nobenega lirčnega pesnika, ki bi me utegnil nadlegovati z ronarskimi napadi, oziroma s spomladanskimi stihji. Kar zapazim v malem grmčju nekaj takšnega kot kupček moške garderobe. In sem se seveda jako začudil, kajti niso bili še taki časi, da bi človek lahko kar tako očitno odložil svojo obleko, in tudi za kopanje v reki ni bil še pravi čas.

In sem se radoveden še bolj približal grmčju. Resnična moška obleka je bila tam. Na nji pa je ležalo precej obsežno pismo. In sem vedel dovolj. Le samomorilci imajo navado odlagati svojo obleko in zapuščati pisma. Obleka me je zanimala manj, ampak pismo me je srbelo. Jaz zbiram namreč zapuščena pisma samomorilcev, kajti so vzroki, ki gonijo ljudi na boljši svet,

često jako zanimivi in različni. Na primer imam pismo samomorilca, ki se je obesil v nekem varšavskem parku samo zato, ker ni mogel prenašati večnega prepevanja v isti hiši stanujočih varietetne pevke in ni imel sredstev za preselitev v kak drug od sveta oddaljen kraj. Potem imam še pismo drugega samomorilca, ki je izpil poldrug liter lizola, ker je imela njegova žena preveč sorodnikov, ki bi jim naj on vsem preskrbel službe, in pismo tretjega naveličanca življenjskih dobrot, ki je šel zato s sveta, ker ga je žena prevrnila z nekim mladoletnim smrkvcem.

In je zato jako razumljivo, da me je srbelo tudi to pismo. Za slučaj da bi vsebovalo kak navaden samomorilni motiv kot nesrečno ljubezen, prehranjevalne skrbi, neozdravljivo bolezen itd., sem hotel položiti pismo zopet lepo nazaj na svoje mesto. Takih pisem ne maram zbirati v svoji zbirki, kot na primer tudi ne zbirajo in hranijo poročene žene pisem svojega moža, ampak vedno le tiste žaljivega hišnega prijatelja, skratka ljubčka.

Oprezno sem se približal grmčju, kajti je mogoče vendarle kje v bližini onemogel kak stražnik. Je namreč od sile čudno: da ni stražnika nikdar bližje, če se mene kdo slučajno dejansko loti, takoj pa je na licu mesta, če jaz kaj storim. Nekoč sta me napadla in

potu domov v pozni noči dva lopova — stražnika nikjer!... Pa sem vrgel nekoč že ugaslo cigareto skozi okno na ulico, ko ni bilo žive duše nikjer — je bil že tu možakar in jaz seveda zapisan.

Ravnokar omenjeni slučaj me je še bolj podžgal, da sem se približal in srečno izmuznil s kupčka obleke tisto pismo. In je za mojo zbirko, kot boste takoj čuli. Tu sledi pismo moža, ki si je poiskal svoj grob v valovih mogočne reke in ga najbrž tudi našel.

»Bodi mi zdrav, svet! Ne morem več zdržati!«

Vdano podpisani sem odslužil predpisani vojaški rok in sem se nato ozelenil. Upal sem, da bom lahko izšel v ljubem miru božjem svoj civilni poklic, ampak je bila usoda, ki je odločila drugače. Storkija me je obdarovala s štirimi dečki, ki so se sčasoma precej lepo razvijali in mi obetali precej očetovskega veselja.

Dečki so stari devet, deset, enajst in dvajset let. In so prinášali že šole vedno precej lepa iznredčevala, kar me je seveda jako veselilo.

In je prišla tista izprememba. Neki, ne vem, kdo je začel prvi, se je ustanovilo »Dečje društvo«. Moj najstarejši je hotel biti na vsak način zračen. Jaz sem se branil. »Počakaj, da dorasteš.« sem mu dejal, »potem pojdeš itak k vojakom.« Toda Jan se je

potuhnil za svojo mater, in ker je stvar že taka, da znajo ženske vse, samo tega ne, da bi se pogledale v bodočnost, pa je podprla tako tehtno dečkovo težnjo, da sem se slehnič omešal in udal. Jan je postal član »Dečjega društva«.

In so ta »Dečja društva« rastle iz tal kot jurčki po toplem dežju. V vsakem okraju... ah, kaj pa je lažem, ob robu svojega mokrega groba, ki sem si ga izvolil?... ne le v vsakem okraju, v vsaki alici, v vsaki hiši se je osnovalo dečje društvo. Joško, Štefko in Vlado, vsi so hoteli biti člani Dečjega društva. Upiral sem se, pa so se potuhnil za mater in — glej zgoraj.

Uniforme mojih štirih članov »Dečjega društva« so stale precej denarja. Toda to bi še ne bila taka reč. Dnevno sem si pritrgal vrček pive, moja žena pa svojo popoldansko mafico, in sva položala tako ta od ust prihranjen denar članom »Dečjega društva« na oltar.

In se je izkazalo, da je imel Jan neizčeden tačnt za igranje na trompeto in Joško za boben. Jaz sem se branil in ker je postala tudi moja žena nekam precej plašna, se je branila tudi ona. Pa so prišli predstavniki »Dečjega društva« k nam in nam prigovarjali, naj za božjo voljo nikar ne zakopljemo lepih talentov naših fantov. V celi mladosti »Dečjega društva« ni takega člana, ki bi znal tako lepo pisati, tako krasno bobnati, kot izrazito naš Jan, naš Joško.

Pa sva se udala. Jan je trobental. Joško bobnal. Ampak žalibog ne samo v »Dečjem društvu« in njegovih izletih, temveč tudi doma. In je to zbudilo zavist pri naših drugih dvuh gojenčih »Dečjega društva«... in sta tudi hipoma pokazala svoje muzikalne talente: Štefko za rog, Vlado za činele.

Kajti je bila žalibog ustanovljena tudi godba dečjega društva. Obema najmlajšima sem skušal pregnati muzikalne talente z običajnimi očetovskimi sredstvi in pripomočki, kot so: omomini, zausnice, lasanje, bunke itd. Pa je spet prišel k nam predstojnik tistega »Dečjega društva«, ki je imelo godbo, in — kakor zgoraj. Jan je trobental, Joško bobnal, Štefko pisal na rog, Vlado razbijal s činelami. Žalibog ne samo v »Dečjem društvu« in na njegovih izletih, temveč tudi doma.

Posamne stranke so se pričele prirotoževati, in ne samo to, zmerjale so naše štiri fante. To je seveda zgrabilo in zlezilo mojo ženo, in je nastal kreg in prepir v hiši, kjer sem stanoval doslej nemoteno deset let in pridno, pošteno plačeval svojo stanarino. Morali smo se izseliti.

Prišli smo iz osmega okraja v deveti. Jan je trobental, Joško je bobnal, Štefko pisal na rog. Vlado razbijal s činelami. In so pripeljali včasih tudi svoje društvene tovariše s seboj, ki su tudi igrali na s seboj prinešena godala,

Prosveta.

Repertoar Narodnega gledališča v Ljubljani.

DRAMA:
Začetek ob 20. zvečer.

Četrtek, 18. decembra: »Veronika Deseniška.« Red E.

Petek, 19. decembra: Ob 15. uri popoldne »Mogotni prstani.« Mladinska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Sobota, 20. decembra: »Magda«, premijera izvirne drame. Red D.

Nedelja, 21. decembra: Ob 15. popoldne »Pri Hrastovih.« Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ob 20. zvečer Danes bomo tiči, ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek 22. decembra: Veronika Deseniška. Red F.

OPERA:
Začetek ob pol 20. zvečer.

Četrtek, 18. decembra: »Jenufa.« Red D.

Petek, 19. decembra: Zaprt.

Sobota, 20. decembra: »Rigoletto.« Red A.

Nedelja, 21. decembra: Ob 20. uri zvečer: »Tosca.« Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simcica. Izven.

Ponedeljek, 22. decembra: Zaprt.

Torek, 23. decembra: »Pikovka dama.« Gostovanje Zdenke Zikove in Marija Simcica. Red B.

— Opozorjamo na mladinsko in dijaško predstavo, ki se vrši jutri v petek 19. t. m. ob 15. popoldne v dramli in pri kateri priliki se vzporedi Mladinskega narodna pravila »Mogotni prstani.« Cene za to predstavo so izdatno znižane in opozorjamo posebno starše, da pošljejo svoje mladino k tej popoldanski predstavi.

— Najinteresnejši točka Hlademithovega komornega koncerta dne 19. bo brez dvoma kompozicija Alojzila Habe: Kvartet v četrtinskem sistemu. Naj podamo kratko analizo tega dela. Pretočni del prvega andante stavka zveni tako, kakor da bi se vsi štirje umetniki dolgo časa mučili, da dosežejo efekt, da se celo igranje glasi tako, kakor da gode četvorica mladih začetnikov, od katerih niti nima poslušala. Vendar pa je korektna izvedba takega četrtinskega stavka silno, silno težka. To pa ni težko samo za izvajalce, ampak tudi za komponista samega, kajti vsled četrtinskog sistema ima za izražanje svojih glasbenih misli, jako ozko pot. Izražati jih mora kvečjemu še do četrte leže na vijolini. Za našo glasbo ljubivo občinstvo bo izvajanje tega kvarteta brez dvoma posebno privlačna sila, saj se nismo imeli prilike čuti to najmodernejšo glasbo na našem koncertnem odru. Vstopnice v Matični knjižarni.

664/n

— »Jugoslavenski Lloyd« gospodarski je dnevnik izlazi več 17-letno godinu te nepri- strano i objektivno zastupa našu privredu i savjesno nastoji u cilju promicanja trgov- vačko-industrijskih i općih narodno-gospo- darskih interesa. — Nema tome ni pitanja u našem privrednom životu koji nebi bio onetovano tekutno bilo stvarnim i stručnim dancima, bilo prikazima i autentičnim podacima pa je tako svako pojedino godište Jugoslavenskog Lloydja prava riznica i slika gospodarskog našeg života i vrlo savjesne informacije o prikazima našeg novčarstva, naše industrije, zanatstva i trgovine, pa nebi smjelo biti ni jednog od tih poduzeća koji nebi bilo stalan pretplatnik lista. — Ciljna mu je zajedno sa redovnim tjeđnim prilozima »Jugoslavenski Tehničari« i »Jugoslav- venski Kemikari« vrlo umjerena te iznosi na pola godine samo Din 220 — a šalje se na upravo — Zagreb, Marovska ul. 21. 666/n

— Silvestre Škeri: Stopnice v stolna. Založil R. L. Lipovšek, Maribor: natpisni umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe« v Ma- riboru. Cena 10 Din. Ena in trideset pesmi, proizvodi mladega simbolista. V marsika- teri te presneti drznost pesniške prispo- dobe. Najlepše in najbolj izdelane so goto- vo tiste pesmi, v kateri govori pesnik o svoji materi trpinli. Oblika spominja tu pa tam na Zupaniča in Gregorčiča; zdi

ali pa se vadili na instrumentih svojih fantov. Posamezne stranke so se pričele pritoževati. Čez tri mesece smo se morali izseliti.

In smo se selili tako iz okraja v okraj... Jan je trobental. Joško bobnal. Štefko pisikal na rog. Vlado razbi- jal s činclami... in prišli sčasoma v najrevnejši del mesta Varšave. Selitev je stala denar, težko priborjeno po- hištvo tudi ni ob večnem preseljevanju postalo boljše, nasprotno, lezlo je nara- zen kot štirje.

Moji štirje fantje niso prenehali z društvenim življenjem in so godli kar naprej. Moja žena je obolela od žalosti zaradi pohištva in na možganski poga- vici.

In ko se je približal njen konec, je zadobila še nekaj jasnih hipov. V ka- terih me je obžalovala in proklinjala »Dečje društvo«. Nato pa je umrla.

In sem postal energičen in raztrgal svoje štiri fante njihovim razgrajalnim talentom in jih skušal spraviti na kako bolj civilizirano življenjsko misel. Pre- selili sem se iz svojega beraškega okraja spet malo bližje v središče Var- šave in sem upal, da se prejemim poča- si spet tja, kjer sem bil nekoč.

Med tem pa je nastalo vedno več teh »Dečjih društev«, vedno več tro- bentačev, vedno več bobnarjev, vedno več godb. Kar v gruclah se je pojala muzikalna mladež po ulicah, trobenta- li in bobnala. Dobili sem vnetje usšne votline in sem moral v bližnjo bolnišni- co na operacijo.

Bolnišnica ni bila posebno na gla-

se, da se bo pesnik teh in drugih vplivov sčasoma osvobodil popolnoma in da nam psova nekoč še veliko več, nego v pričujoči zbirki; zlasti ko se bo miselno poglabil. — Oprema je zelo lepa. Sežite po knjigi!

— »Jugoslavenske nlive« 12. broj od 16. decembra donosi završetak rasprave dra. M. Kusa »Osnovi funkcionalne socio- logije«, Tomašičeva interesantnog romana »Šimi-marionete« i Dvornikovičevih »Stu- dija za psihologiju pesništva«. Povodom izložbe »Manesa« napisao je M. D. Gjurić članak o češkoj likovnoj umjetnosti. Lir- ske pjesme objavljaju Stanislav Šimić i Ilija Grbić, dok je Zlatija Turkalj napisao sugestivna razmatranja. — U pregledu ima- de članaka o različitim pozorišnim, nauč- nim, umjetničkim i pedagoškim pojavima.

— Razstava poljske dekorativne umet- nosti v Beogradu. Od 7. do 20. januara se priredi v prostorih II. gimnazije v Beogradu velika razstava poljske dekorativne umet- nosti. Razstava ima namen na zunanji mani- festrati priručno prijateljstvo med našo kra- ljevino in Poljsko republiko. Svečani otvori- tivni razstave prisostvujeja tudi kralj in kraljica, kakor tudi zastopniki vlade.

— »Boškovič« Astronomski kalendar za prosu v godinu 1925. Izdaje na ime zvez- darnice Hrvatskoga Priručnoga Astronom- skoga Zavoda u Zagrebu Prof. Oton Kučera. VI. Go- dište, izlazi če polovicom prosinca 1924. sa 30 slika i ovim sadržajem: I. Dio. Grad- janski kalendarji rimokatolički, pravoslavni (čirilicom), muslimanski i židovski; po- daci o planetima, koji se vide prostim okom; izlaz i zalaz Sunca i Mjeseca za svaki dan; faze, perkeji i apogei Mjeseca; porijek i apogei Sunca; trajanje dana; po- mrčine Sunca i Mjeseca; visina Sunca i Mjeseca; elementi zemaljskoga magnetiz- ma; gradjanski i astronomski sumrak za Jugoslaviju. — II. Dio. Astronomski ka- lendariji: efemeride Sunca i Mjeseca za sve dane u godini, a za planete svakih 10 i 15 dana; podaci o priklonu ekliptike, u ulazu Sunca u znakove ekliptike, o daljini i pri- vidnom polumjeru nekogom, o precesiji, nutaciji i aberaciji, o prividnom polumjeru Mjeseca i napokon tablice za pretvaranje zvezdanoga vremena u srednje i obrnuto. Razjašnjenja efemerida. — III. Dio. Bi- skijski svemir: elementi i pregled Sučeva su- stava; Sunce; Mjesec; Zemlja; planeti Mars, Jupiter i Saturn; sateliti planeta, planetoidi, periodički kometi i konstelacije u g. 1925. — IV. Dio. Daleki svemir: zve- zdano nebo za sve dane u godini sa 24 sli- ke; najsjajnije zvezde stajalice; crvene zvezde; najsjajnije dvostruke zvezde; najljepše dvostruke zvezde različne boje; daljine odabranih zvezda; najbiza vlasti- ta gibanja zvezda; staze dvostrukih zve- zda; oko i zvezde; srednja mjesta zve- zda i redukcija na prividno mjesto; sred- nje refrakcije s korekcijama; poludnevni lukovi zvezda za Jugoslaviju; popis dvo- strukih zvezda; popis promjenljivih zve- zda; minima Algola; makrima promjen- livih zvezda duge periode; popis svemirskih maglica i hrpa zvezda; releveli kriljesica; zadržanja zvezda. Latinska imena zve- zda. Geografske koordinate mjesta Jugosla- vije. Ciljena je kalendaru 40 dinara; knji- žari uz novac unaprijed ili pouzde 25 % popusta. Narudžbe se šalju na adresu: Pro- fesor dr. Oton Kučera, upravitelj zvez- darnice, Zagreb, Jurjevska ul. 14. Budući da je naklada veoma ograničena, upozorju- je zainteresirani, da se narudžbe već sada pri- maju uz novac unaprijed, a dostava će se franko krstopletom izvršivati redom, kojim narudžbe stizavaju. Narudžbe se ili direk- tno kod upravitelja zvezdarnice pod gor- njom adresom ili preko knjižara. Interesanti činit će dobro, ako narudžbe izvrše što pri- je. Uprava zvezdarnice umollava sve po- krajinske listove, da u interesu zvezdarnice ovu književnu objavu preštampaju.

664/n

— Silvestre Škeri: Stopnice v stolna. Založil R. L. Lipovšek, Maribor: natpisni umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe« v Ma- riboru. Cena 10 Din. Ena in trideset pesmi, proizvodi mladega simbolista. V marsika- teri te presneti drznost pesniške prispo- dobe. Najlepše in najbolj izdelane so goto- vo tiste pesmi, v kateri govori pesnik o svoji materi trpinli. Oblika spominja tu pa tam na Zupaniča in Gregorčiča; zdi

ali pa se vadili na instrumentih svojih fantov. Posamezne stranke so se pričele pritoževati. Čez tri mesece smo se morali izseliti.

In smo se selili tako iz okraja v okraj... Jan je trobental. Joško bobnal. Štefko pisikal na rog. Vlado razbi- jal s činclami... in prišli sčasoma v najrevnejši del mesta Varšave. Selitev je stala denar, težko priborjeno po- hištvo tudi ni ob večnem preseljevanju postalo boljše, nasprotno, lezlo je nara- zen kot štirje.

Moji štirje fantje niso prenehali z društvenim življenjem in so godli kar naprej. Moja žena je obolela od žalosti zaradi pohištva in na možganski poga- vici.

In ko se je približal njen konec, je zadobila še nekaj jasnih hipov. V ka- terih me je obžalovala in proklinjala »Dečje društvo«. Nato pa je umrla.

In sem postal energičen in raztrgal svoje štiri fante njihovim razgrajalnim talentom in jih skušal spraviti na kako bolj civilizirano življenjsko misel. Pre- selili sem se iz svojega beraškega okraja spet malo bližje v središče Var- šave in sem upal, da se prejemim poča- si spet tja, kjer sem bil nekoč.

Med tem pa je nastalo vedno več teh »Dečjih društev«, vedno več tro- bentačev, vedno več bobnarjev, vedno več godb. Kar v gruclah se je pojala muzikalna mladež po ulicah, trobenta- li in bobnala. Dobili sem vnetje usšne votline in sem moral v bližnjo bolnišni- co na operacijo.

Bolnišnica ni bila posebno na gla-

se, da se bo pesnik teh in drugih vplivov sčasoma osvobodil popolnoma in da nam psova nekoč še veliko več, nego v pričujoči zbirki; zlasti ko se bo miselno poglabil. — Oprema je zelo lepa. Sežite po knjigi!

— »Jugoslavenske nlive« 12. broj od 16. decembra donosi završetak rasprave dra. M. Kusa »Osnovi funkcionalne socio- logije«, Tomašičeva interesantnog romana »Šimi-marionete« i Dvornikovičevih »Stu- dija za psihologiju pesništva«. Povodom izložbe »Manesa« napisao je M. D. Gjurić članak o češkoj likovnoj umjetnosti. Lir- ske pjesme objavljaju Stanislav Šimić i Ilija Grbić, dok je Zlatija Turkalj napisao sugestivna razmatranja. — U pregledu ima- de članaka o različitim pozorišnim, nauč- nim, umjetničkim i pedagoškim pojavima.

— Razstava poljske dekorativne umet- nosti v Beogradu. Od 7. do 20. januara se priredi v prostorih II. gimnazije v Beogradu velika razstava poljske dekorativne umet- nosti. Razstava ima namen na zunanji mani- festrati priručno prijateljstvo med našo kra- ljevino in Poljsko republiko. Svečani otvori- tivni razstave prisostvujeja tudi kralj in kraljica, kakor tudi zastopniki vlade.

— »Boškovič« Astronomski kalendar za prosu v godinu 1925. Izdaje na ime zvez- darnice Hrvatskoga Priručnoga Astronom- skoga Zavoda u Zagrebu Prof. Oton Kučera. VI. Go- dište, izlazi če polovicom prosinca 1924. sa 30 slika i ovim sadržajem: I. Dio. Grad- janski kalendarji rimokatolički, pravoslavni (čirilicom), muslimanski i židovski; po- daci o planetima, koji se vide prostim okom; izlaz i zalaz Sunca i Mjeseca za svaki dan; faze, perkeji i apogei Mjeseca; porijek i apogei Sunca; trajanje dana; po- mrčine Sunca i Mjeseca; visina Sunca i Mjeseca; elementi zemaljskoga magnetiz- ma; gradjanski i astronomski sumrak za Jugoslaviju. — II. Dio. Astronomski ka- lendariji: efemeride Sunca i Mjeseca za sve dane u godini, a za planete svakih 10 i 15 dana; podaci o priklonu ekliptike, u ulazu Sunca u znakove ekliptike, o daljini i pri- vidnom polumjeru nekogom, o precesiji, nutaciji i aberaciji, o prividnom polumjeru Mjeseca i napokon tablice za pretvaranje zvezdanoga vremena u srednje i obrnuto. Razjašnjenja efemerida. — III. Dio. Bi- skijski svemir: elementi i pregled Sučeva su- stava; Sunce; Mjesec; Zemlja; planeti Mars, Jupiter i Saturn; sateliti planeta, planetoidi, periodički kometi i konstelacije u g. 1925. — IV. Dio. Daleki svemir: zve- zdano nebo za sve dane u godini sa 24 sli- ke; najsjajnije zvezde stajalice; crvene zvezde; najsjajnije dvostruke zvezde; najljepše dvostruke zvezde različne boje; daljine odabranih zvezda; najbiza vlasti- ta gibanja zvezda; staze dvostrukih zve- zda; oko i zvezde; srednja mjesta zve- zda i redukcija na prividno mjesto; sred- nje refrakcije s korekcijama; poludnevni lukovi zvezda za Jugoslaviju; popis dvo- strukih zvezda; popis promjenljivih zve- zda; minima Algola; makrima promjen- livih zvezda duge periode; popis svemirskih maglica i hrpa zvezda; releveli kriljesica; zadržanja zvezda. Latinska imena zve- zda. Geografske koordinate mjesta Jugosla- vije. Ciljena je kalendaru 40 dinara; knji- žari uz novac unaprijed ili pouzde 25 % popusta. Narudžbe se šalju na adresu: Pro- fesor dr. Oton Kučera, upravitelj zvez- darnice, Zagreb, Jurjevska ul. 14. Budući da je naklada veoma ograničena, upozorju- je zainteresirani, da se narudžbe već sada pri- maju uz novac unaprijed, a dostava će se franko krstopletom izvršivati redom, kojim narudžbe stizavaju. Narudžbe se ili direk- tno kod upravitelja zvezdarnice pod gor- njom adresom ili preko knjižara. Interesanti činit će dobro, ako narudžbe izvrše što pri- je. Uprava zvezdarnice umollava sve po- krajinske listove, da u interesu zvezdarnice ovu književnu objavu preštampaju.

664/n

— Silvestre Škeri: Stopnice v stolna. Založil R. L. Lipovšek, Maribor: natpisni umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe« v Ma- riboru. Cena 10 Din. Ena in trideset pesmi, proizvodi mladega simbolista. V marsika- teri te presneti drznost pesniške prispo- dobe. Najlepše in najbolj izdelane so goto- vo tiste pesmi, v kateri govori pesnik o svoji materi trpinli. Oblika spominja tu pa tam na Zupaniča in Gregorčiča; zdi

ali pa se vadili na instrumentih svojih fantov. Posamezne stranke so se pričele pritoževati. Čez tri mesece smo se morali izseliti.

In smo se selili tako iz okraja v okraj... Jan je trobental. Joško bobnal. Štefko pisikal na rog. Vlado razbi- jal s činclami... in prišli sčasoma v najrevnejši del mesta Varšave. Selitev je stala denar, težko priborjeno po- hištvo tudi ni ob večnem preseljevanju postalo boljše, nasprotno, lezlo je nara- zen kot štirje.

Moji štirje fantje niso prenehali z društvenim življenjem in so godli kar naprej. Moja žena je obolela od žalosti zaradi pohištva in na možganski poga- vici.

In ko se je približal njen konec, je zadobila še nekaj jasnih hipov. V ka- terih me je obžalovala in proklinjala »Dečje društvo«. Nato pa je umrla.

In sem postal energičen in raztrgal svoje štiri fante njihovim razgrajalnim talentom in jih skušal spraviti na kako bolj civilizirano življenjsko misel. Pre- selili sem se iz svojega beraškega okraja spet malo bližje v središče Var- šave in sem upal, da se prejemim poča- si spet tja, kjer sem bil nekoč.

Med tem pa je nastalo vedno več teh »Dečjih društev«, vedno več tro- bentačev, vedno več bobnarjev, vedno več godb. Kar v gruclah se je pojala muzikalna mladež po ulicah, trobenta- li in bobnala. Dobili sem vnetje usšne votline in sem moral v bližnjo bolnišni- co na operacijo.

Bolnišnica ni bila posebno na gla-

se, da se bo pesnik teh in drugih vplivov sčasoma osvobodil popolnoma in da nam psova nekoč še veliko več, nego v pričujoči zbirki; zlasti ko se bo miselno poglabil. — Oprema je zelo lepa. Sežite po knjigi!

— »Jugoslavenske nlive« 12. broj od 16. decembra donosi završetak rasprave dra. M. Kusa »Osnovi funkcionalne socio- logije«, Tomašičeva interesantnog romana »Šimi-marionete« i Dvornikovičevih »Stu- dija za psihologiju pesništva«. Povodom izložbe »Manesa« napisao je M. D. Gjurić članak o češkoj likovnoj umjetnosti. Lir- ske pjesme objavljaju Stanislav Šimić i Ilija Grbić, dok je Zlatija Turkalj napisao sugestivna razmatranja. — U pregledu ima- de članaka o različitim pozorišnim, nauč- nim, umjetničkim i pedagoškim pojavima.

— Razstava poljske dekorativne umet- nosti v Beogradu. Od 7. do 20. januara se priredi v prostorih II. gimnazije v Beogradu velika razstava poljske dekorativne umet- nosti. Razstava ima namen na zunanji mani- festrati priručno prijateljstvo med našo kra- ljevino in Poljsko republiko. Svečani otvori- tivni razstave prisostvujeja tudi kralj in kraljica, kakor tudi zastopniki vlade.

— »Boškovič« Astronomski kalendar za prosu v godinu 1925. Izdaje na ime zvez- darnice Hrvatskoga Priručnoga Astronom- skoga Zavoda u Zagrebu Prof. Oton Kučera. VI. Go- dište, izlazi če polovicom prosinca 1924. sa 30 slika i ovim sadržajem: I. Dio. Grad- janski kalendarji rimokatolički, pravoslavni (čirilicom), muslimanski i židovski; po- daci o planetima, koji se vide prostim okom; izlaz i zalaz Sunca i Mjeseca za svaki dan; faze, perkeji i apogei Mjeseca; porijek i apogei Sunca; trajanje dana; po- mrčine Sunca i Mjeseca; visina Sunca i Mjeseca; elementi zemaljskoga magnetiz- ma; gradjanski i astronomski sumrak za Jugoslaviju. — II. Dio. Astronomski ka- lendariji: efemeride Sunca i Mjeseca za sve dane u godini, a za planete svakih 10 i 15 dana; podaci o priklonu ekliptike, u ulazu Sunca u znakove ekliptike, o daljini i pri- vidnom polumjeru nekogom, o precesiji, nutaciji i aberaciji, o prividnom polumjeru Mjeseca i napokon tablice za pretvaranje zvezdanoga vremena u srednje i obrnuto. Razjašnjenja efemerida. — III. Dio. Bi- skijski svemir: elementi i pregled Sučeva su- stava; Sunce; Mjesec; Zemlja; planeti Mars, Jupiter i Saturn; sateliti planeta, planetoidi, periodički kometi i konstelacije u g. 1925. — IV. Dio. Daleki svemir: zve- zdano nebo za sve dane u godini sa 24 sli- ke; najsjajnije zvezde stajalice; crvene zvezde; najsjajnije dvostruke zvezde; najljepše dvostruke zvezde različne boje; daljine odabranih zvezda; najbiza vlasti- ta gibanja zvezda; staze dvostrukih zve- zda; oko i zvezde; srednja mjesta zve- zda i redukcija na prividno mjesto; sred- nje refrakcije s korekcijama; poludnevni lukovi zvezda za Jugoslaviju; popis dvo- strukih zvezda; popis promjenljivih zve- zda; minima Algola; makrima promjen- livih zvezda duge periode; popis svemirskih maglica i hrpa zvezda; releveli kriljesica; zadržanja zvezda. Latinska imena zve- zda. Geografske koordinate mjesta Jugosla- vije. Ciljena je kalendaru 40 dinara; knji- žari uz novac unaprijed ili pouzde 25 % popusta. Narudžbe se šalju na adresu: Pro- fesor dr. Oton Kučera, upravitelj zvez- darnice, Zagreb, Jurjevska ul. 14. Budući da je naklada veoma ograničena, upozorju- je zainteresirani, da se narudžbe već sada pri- maju uz novac unaprijed, a dostava će se franko krstopletom izvršivati redom, kojim narudžbe stizavaju. Narudžbe se ili direk- tno kod upravitelja zvezdarnice pod gor- njom adresom ili preko knjižara. Interesanti činit će dobro, ako narudžbe izvrše što pri- je. Uprava zvezdarnice umollava sve po- krajinske listove, da u interesu zvezdarnice ovu književnu objavu preštampaju.

664/n

— Silvestre Škeri: Stopnice v stolna. Založil R. L. Lipovšek, Maribor: natpisni umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe« v Ma- riboru. Cena 10 Din. Ena in trideset pesmi, proizvodi mladega simbolista. V marsika- teri te presneti drznost pesniške prispo- dobe. Najlepše in najbolj izdelane so goto- vo tiste pesmi, v kateri govori pesnik o svoji materi trpinli. Oblika spominja tu pa tam na Zupaniča in Gregorčiča; zdi

ali pa se vadili na instrumentih svojih fantov. Posamezne stranke so se pričele pritoževati. Čez tri mesece smo se morali izseliti.

In smo se selili tako iz okraja v okraj... Jan je trobental. Joško bobnal. Štefko pisikal na rog. Vlado razbi- jal s činclami... in prišli sčasoma v najrevnejši del mesta Varšave. Selitev je stala denar, težko priborjeno po- hištvo tudi ni ob večnem preseljevanju postalo boljše, nasprotno, lezlo je nara- zen kot štirje.

Moji štirje fantje niso prenehali z društvenim življenjem in so godli kar naprej. Moja žena je obolela od žalosti zaradi pohištva in na možganski poga- vici.

In ko se je približal njen konec, je zadobila še nekaj jasnih hipov. V ka- terih me je obžalovala in proklinjala »Dečje društvo«. Nato pa je umrla.

In sem postal energičen in raztrgal svoje štiri fante njihovim razgrajalnim talentom in jih skušal spraviti na kako bolj civilizirano življenjsko misel. Pre- selili sem se iz svojega beraškega okraja spet malo bližje v središče Var- šave in sem upal, da se prejemim poča- si spet tja, kjer sem bil nekoč.

Med tem pa je nastalo vedno več teh »Dečjih društev«, vedno več tro- bentačev, vedno več bobnarjev, vedno več godb. Kar v gruclah se je pojala muzikalna mladež po ulicah, trobenta- li in bobnala. Dobili sem vnetje usšne votline in sem moral v bližnjo bolnišni- co na operacijo.

Bolnišnica ni bila posebno na gla-

se, da se bo pesnik teh in drugih vplivov sčasoma osvobodil popolnoma in da nam psova nekoč še veliko več, nego v pričujoči zbirki; zlasti ko se bo miselno poglabil. — Oprema je zelo lepa. Sežite po knjigi!

— »Jugoslavenske nlive« 12. broj od 16. decembra donosi završetak rasprave dra. M. Kusa »Osnovi funkcionalne socio- logije«, Tomašičeva interesantnog romana »Šimi-marionete« i Dvornikovičevih »Stu- dija za psihologiju pesništva«. Povodom izložbe »Manesa« napisao je M. D. Gjurić članak o češkoj likovnoj umjetnosti. Lir- ske pjesme objavljaju Stanislav Šimić i Ilija Grbić, dok je Zlatija Turkalj napisao sugestivna razmatranja. — U pregledu ima- de članaka o različitim pozorišnim, nauč- nim, umjetničkim i pedagoškim pojavima.

— Razstava poljske dekorativne umet- nosti v Beogradu. Od 7. do 20. januara se priredi v prostorih II. gimnazije v Beogradu velika razstava poljske dekorativne umet- nosti. Razstava ima namen na zunanji mani- festrati priručno prijateljstvo med našo kra- ljevino in Poljsko republiko. Svečani otvori- tivni razstave prisostvujeja tudi kralj in kraljica, kakor tudi zastopniki vlade.

— »Boškovič« Astronomski kalendar za prosu v godinu 1925. Izdaje na ime zvez- darnice Hrvatskoga Priručnoga Astronom- skoga Zavoda u Zagrebu Prof. Oton Kučera. VI. Go- dište, izlazi če polovicom prosinca 1924. sa 30 slika i ovim sadržajem: I. Dio. Grad- janski kalendarji rimokatolički, pravoslavni (čirilicom), muslimanski i židovski; po- daci o planetima, koji se vide prostim okom; izlaz i zalaz Sunca i Mjeseca za svaki dan; faze, perkeji i apogei Mjeseca; porijek i apogei Sunca; trajanje dana; po- mrčine Sunca i Mjeseca; visina Sunca i Mjeseca; elementi zemaljskoga magnetiz- ma; gradjanski i astronomski sumrak za Jugoslaviju. — II. Dio. Astronomski ka- lendariji: efemeride Sunca i Mjeseca za sve dane u godini, a za planete svakih 10 i 15 dana; podaci o priklonu ekliptike, u ulazu Sunca u znakove ekliptike, o daljini i pri- vidnom polumjeru nekogom, o precesiji, nutaciji i aberaciji, o prividnom polumjeru Mjeseca i napokon tablice za pretvaranje zvezdanoga vremena u srednje i obrnuto. Razjašnjenja efemerida. — III. Dio. Bi- skijski svemir: elementi i pregled Sučeva su- stava; Sunce; Mjesec; Zemlja; planeti Mars, Jupiter i Saturn; sateliti planeta, planetoidi, periodički kometi i konstelacije u g. 1925. — IV. Dio. Daleki svemir: zve- zdano nebo za sve dane u godini sa 24 sli- ke; najsjajnije zvezde stajalice; crvene zvezde; najsjajnije dvostruke zvezde; najljepše dvostruke zvezde različne boje; daljine odabranih zvezda; najbiza vlasti- ta gibanja zvezda; staze dvostrukih zve- zda; oko i zvezde; srednja mjesta zve- zda i redukcija na prividno mjesto; sred- nje refrakcije s korekcijama; poludnevni lukovi zvezda za Jugoslaviju; popis dvo- strukih zvezda; popis promjenljivih zve- zda; minima Algola; makrima promjen- livih zvezda duge periode; popis svemirskih maglica i hrpa zvezda; releveli kriljesica; zadržanja zvezda. Latinska imena zve- zda. Geografske koordinate mjesta Jugosla- vije. Ciljena je kalendaru 40 dinara; knji- žari uz novac unaprijed ili pouzde 25 % popusta. Narudžbe se šalju na adresu: Pro- fesor dr. Oton Kučera, upravitelj zvez- darnice, Zagreb, Jurjevska ul. 14. Budući da je naklada veoma ograničena, upozorju- je zainteresirani, da se narudžbe već sada pri- maju uz novac unaprijed, a dostava će se franko krstopletom izvršivati redom, kojim narudžbe stizavaju. Narudžbe se ili direk- tno kod upravitelja zvezdarnice pod gor- njom adresom ili preko knjižara. Interesanti činit će dobro, ako narudžbe izvrše što pri- je. Uprava zvezdarnice umollava sve po- krajinske listove, da u interesu zvezdarnice ovu književnu objavu preštampaju.

664/n

— Silvestre Škeri: Stopnice v stolna. Založil R. L. Lipovšek, Maribor: natpisni umetnostno-tiskarski zavod »Ažbe« v Ma- riboru. Cena 10 Din. Ena in trideset pesmi, proizvodi mladega simbolista. V marsika- teri te presneti drznost pesniške prispo- dobe. Najlepše in najbolj izdelane so goto- vo tiste pesmi, v kateri govori pesnik o svoji materi trpinli. Oblika spominja tu pa tam na Zupaniča in Gregorčiča; zdi

ali pa se vadili na instrumentih svojih fantov. Posamezne stranke so se pričele pritoževati. Čez tri mesece smo se morali izseliti.

In smo se selili tako iz okraja v okraj... Jan je trobental. Joško bobnal. Štefko pisikal na rog. Vlado razbi- jal s činclami... in prišli sčasoma v najrevnejši del mesta Varšave. Selitev je stala denar, težko priborjeno po- hištvo tudi ni ob večnem preseljevanju postalo boljše, nasprotno, lezlo je nara- zen kot štirje.

Moji štirje fantje niso prenehali z društvenim življenjem in so godli kar naprej. Moja žena je obolela od žalosti zaradi pohištva in na možganski poga- vici.

In ko se je približal njen konec, je zadobila še nekaj jasnih hipov. V ka- terih me je obžalovala in proklinjala »Dečje društvo«. Nato pa je umrla.

In sem postal energičen in raztrgal svoje štiri fante njihovim razgrajalnim talentom in jih skušal spraviti na kako bolj civilizirano življenjsko misel. Pre- selili sem se iz svojega bera

— Patriarh Dimitrije se je povrnil v kraljevstvo petih arhiepiskopov in mnogih svečnikov iz Karlova v Beograd.

— Razpisane pošte. Razpisane so službe poštne starišine pri poštah v Mozirju (III/1), v Kozlem (III/2) in pa za službo poštnega poslaščarja pri poštah v Dolenji vasi pri Ribnici (III/2), v Predvoru (III/2), v Framu (III/2) ter v Zetah (III/4). Rok za natečaj je 14 dni. Prošnje naj se vlagajo pri poštne in brzojavne ravnanstvu v Ljubljani.

Razvrstitev učiteljev in učitelje obrtnih šol. V ministrstvu trgovine in industrije je pripravljena razvrstitev učiteljev in učiteljic po vseh obrtnih šolah v državi.

— Za strokovno šolstvo. O reviziji razvrščanja učiteljev na srednji tehnični šoli v Ljubljani in na ostalih strokovnih šolah v Sloveniji sta se dni konferenca ministar za šume in rudnike dr. Zerjav in minister trgovine dr. Surmin. Spornost sta se, da se vsi nastavniki pomaknejo v višjo kategorijo, da se s tem popravi krivica, ki jih je na njih zagrešila prejšnja klerikalno-radičevska vlada.

— Kako mora biti označena vrednost pošiljkah, ki gredo v inozemstvo. Člen 5. in člen 3. pravilnika določata, da je treba pri pošiljkah z označeno vrednostjo (pašketih in vrednostnih pismih) označiti v nalogu vrednost v valuti pošiljajoče države. Razen tega je treba za znesek preračunati tudi v zlate franke in sicer mora to storiti pošiljatelj ali pa sprejemna pošta. Znesek, s katerim je izražena vrednost v zlatih frankih, se mora napisati posebej s številkami in sicer ob znesku, ki izraža vrednost v domači valuti ali pa nad zneskom v domači valuti. Preračuni se po razmerju med dinarjem in frankom (15 dinarjev je 1 zlati frank).

— Oddajanje poštnih paketov. Iz ljubljanskih meščanskih krogov smo prejeli informacijo: Te dni sem hotel oddati zavitek na glavni pošti ob pol 19. Ali čakal sem celo uro, preden sem prišel na vrsto. Tri znanje ljubljanske tvrde so namreč pripeljele par minut pred menoj cele skladovnice pošiljk (pravilo, da jih je bilo blizu 300). Vsled teh se je tako zajelo pri okencih, da smo vsi drugi uro ali celo pol-druugo uro čakali odsejanja. Pred vojno je bilo to bolj urejeno, ker so morale tvrde, ki so oddajali knjige, oddajati svoje zavitke v popoldanskih urah ali vsaj pred 18. uro, kakor je to tudi po drugih večjih mestih še dandanes v navadi. Zato želimo zasebni pošiljatelj, da se v tem oziru uvede predvoljni red sprejemanja poštnih zavitkov.

— Popravek. V včerajšnji notici o pokojnem A. Križaru v Slavini se je vrnila neželjena pomota. Vas, ki je vedno do zadnjega moža volila napredno, je bila Orehovka in ne Slavina, kar s tem popravljamo. Sicer pa je to razvidno tudi iz besedila samega.

— Friedrich Freudenberg umrl. V torek je umrl v Berlinu znani neški kirurg Friedrich Freudenberg, sin znamenitega kirurga Friedricha A. Freudenburga. Rojen je bil 2. maja 1844. v Berlinu; medicino je študiral v Edinburghu, Glasgou in Berlinu. Leta 1868 je postal asistent na Langenbekov kliniki, tri leta pozneje pa docent na berlinski univerzi. Posvetil se je eksperimentalnemu kirurškemu študiju na podlagi splošne patologije in zaslovel med zdravnikov s tem, da je ugotovil prenos difterije s pomočjo psevdomembran iz ljudi na živali. Mnogo zaslug si je pridobil tudi kot znameniti operater bolezni v goltancu. Leta 1874. je postal kirurg berlinske mestne bolnišnice, pozneje pa profesor v Bonn in Lipskem. Od leta 1911. je bil v pokojnem.

— Smrt fonetika Rousseleta. V Parizu je umrl znameniti filolog in ustanovitelj eksperimentalne fonetike, kanonik Rousselet.

— Seizmološki zavod v Cavtatu. Odobren je kredit za otvoritev seizmološkega zavoda v Cavtatu v Dalmaciji.

— Izpiti invalidov. V Invalidskem zavodu v Zemunu je napravilo te dni 41 invalidov izpite za mojstre v raznih obrtnih strokah. Dobili so po 5500 Din za nabavo raznega orodja in za otvoritev obrtnih delavnic.

— Uvozna carina na koks. Finančni minister dr. Milan Stojadinović je izjavil, da se ne uvede nikakršna uvozna carina na koks, ker je ta zelo potreben našim industrijam.

— Jugoslovanska Čitalnica v Gradcu, ki obstaja v kljub vsem gromnim in finančnim težkostem že desetletja, si je izbrala na obecnem zboru dne 14. t. m. ta-je odbor: g. dr. Ivan Kladina, odvetnik, predsednik, g. Vekoslav Kukman, cand. jur., podpredsednik, g. Ivan Bajec, blaginjak, g. Ivan Hren, krojaški mojster, blaginjakov namestnik, g. Davorin Gradisnik, uradnik, tajnik, g. Josip Majer, tajnikov namestnik, g. Lovro Mikl, cand. med., knjižničar.

— Zimska žita ogrožajo v letošnji zimski ne pade kmalu sneg, številne miši, ki pokončujejo pridelek žit v kralju.

— Nov most. Most na krajini cesti Gorjane-Sora, ki ga je v avgustu letos ob neurju narasla Ločnica razdrila in odnesla so to jesen z njo zgradili. Most čez Soro v Medvodah, ki je bil tudi poškodovan, je tudi popravljen. Stroške je nosil cestni erar.

— Stepanja vas. Dne 14. dec. je bil ustanovni občni zbor podružnice »Kolo jugoslovanskih sester« v Stepanji vasi. Pričujočih je bilo nad 60 članic. Volitve so se vršile v vakuumu: Likar M., predsednica, Lehen F. podpredsednica, Zgur M., tajnica, Lokar Z. blaginjakarica, Kosmač Zv. gospodarica, Strakelj A., Babšek M., Hlebš I. in Pogacnik P. odbornice. Namestnice: Kregar M., Beneditki M., Černe M. in Likar Z. Nadzorstveni odbor: Roshäupel F. predsednica, Pogacnik L., tajnica, Novak Ana in Lehen A. odbornici. Namestnice: Bergman I. in Zitičnik U. Po oficijelnem delu se je razvila živahna čajanka. Darovalcem stotera hvala, kakor g. Novaku za voz in Sokolu za preprave tečajnice. Z blagorodno predsednico g. Frano dr. Tavčarjevo v svoji sredi so nas počastile s svojo prisotnostjo ljubljanske sestre Kolašice, Zivce, saj je naš prihod elektriziral vse navzoče. Kot prva ustanovna članica je nastopila sestra g. dr. Tavčar-

jeva. Tlačena kraljica Sestra potemajeta jo in položite dar na kolaški oltar. Ob podrobnosti Sokola brata Kosmača je zagrmel frentičen aplavz. Tako v bratko-estriki ljubavi s roko v roki in plodovito delo. — Zdravo! — Odboj.

— Smrti kos. V Ljubljani je umrla ga. Marija Zadnikar roj. Hubad. Pokojnica, sestra upravnik Narodnega gledališča z. Mateja Hubada, je bila narodnozavedna žena, skrbna gospodinja in podjetna obrtnica. Njena gostilna pri »Sokolu« je bila na najboljšem glasu, kamor so radi zahajali ljubljanski naprednjaki. Pogreb bo v soboto 20. t. m. ob 14. na pokopališču k Sv. Križu. Bodi ji ohranjen blag spomin, njeni rodbini naše sožalje. — V Soštanju je umrla v visoki starosti nad 80 let ga. Vincencija Gorjanc, mati g. dr. Josipa Gorjancja, bivšega generalnega konzula v San Francisku. Pokojnica je bila iz znane Vošnjakove rodbine, sestra pokojnih dr. Josipa Vošnjaka in Mihaela Vošnjaka. Blaga gospa je vzgojila vsa svoja rodbina v odlično narodnem duhu. Prepeljali so jo iz Soštanja v Mozirje, kjer so jo položili v rodbinsko grobnico. Blag ji spomin!

— Opozorujemo vsakogar, da ne nase- de Hansu Westa k u, potniku za nabiranje povečanih slik, ker svedenosti sprčo učiteljskih nekoortnosti nima več pravice za naš zavod prevzemati naročbe ali predjume, ker za to osebo v tem predmetu nismo odgovorni za nič. — Prvi jugoslovanski umetniški skarski zavod, Zagreb, Frankopanska ulica br. 2 B. 663/n

— Škaričar se je razširil v treh vaseh okoli Skopja. Zdravstveno ministrstvo je ukazalo potrebne odredbe proti širjenju epidemije.

— Stavka sadilcev tobaka v Imotskem. Iz Imotskega v Dalmaciji poročajo da so se tamonjši sadilci tobaka uprli ker je njihov tobak uvrščen v drugo in tretjo kategorijo. Sklenili so, da ne bodo več nosili tobaka na prodaj. Ko so ga pa nekateri vendar nesli, so jih drugi napadli. Napadalec je oblast prišla in jih zaprla. Nato pa je navadila množica tisoč ljudi na sodniško poslopje, zahtevajočih, da se aretiranci takoj izpuste. Orožnikov je bilo premalo proti taki masi in tako je sodnja izpustila aretirance. Demonstranti so jih dvignili na svoja ramena, klicali pri tem: Živio Radici, Živela republika! Razšli so se mirno. Orožništvo je ojačeno in sodnja vrši preiskavo.

— Italijanski odvetnik, ki išče zaklade. Zanimiva razprava proti italijanskemu odvetniku dr. Bassiju, o kateri smo poročali, se je zaključila pred goriško sodnijo včeraj. Odvetnik dr. Bassi je bil obsodjen na pet mesecev in 25 dni ječe in na 270 lir denarne kazni. Batičeva je bila oproščena. Ostali soobtoženci so dobili od 9 mesecev.

— Trčenje dveh ladij pred Beogradom. V sredo popoldne okoli 16. se na Donavi pri zemunskem pristanišču dogodila težka nezgoda, ki pa k sreči ni zahtevala človeških žrtev. Mala ladja »Nera« je krenila ob 16. iz zemunškega pristanišča v Beograd. Z nasprotno strani pa je prihajala begradska pristaniška ladja »Vardar«. Vsled velike megle in gostega mraka je vladala velika tema. »Nera« je dajala zato signale in zvoni, vendar to na »Vardarju« niso čuli. Kapetan »Nere« je opazil ladjo »Vardar«, ko se je ta pojavila tik pred njegovo ladjo. Udarce je bil neizogiben, vendar sta oba krmilarja v zadnjem trenutku zaokrenila ladij na stran ter je samo krmilo »Vardarja« zadelo »Nero« v sredino. Karambol je bil tako silen, da je bila »Nera« odčinjena na stran in je naselila na neki plitvini. Na »Vardarju« se je zlomilo krmilo. Vsled karambola so potniki obeh ladij popadali na tla in nastala je strahovita panika. Mnogi so hoteli skočiti v vodo; le hladnokrvnosti obeh kapitanov so je zahaljvali, da se ni dogodila večja nesreča. Obe ladiji sta dajali signale na pomoč, morarji pa so istočasno preiskali broda, dali nimata luknje in voda ne vdira v notranjost ladij. K sreči tega ni bilo. S pomočjo brodov, prapelihi na pomoč, se je po dvehurnem naporom delu posrečilo dvigniti »Nero« s plitvine in je nadaljevala pot v Beograd. Obe ladiji ste bili močno poškodovani in ste za nekaj časa nesposobni za promet.

— Dama z zlatimi urami. V torek zjutraj je stopila v trgovino Koste Zariča v Kolarjevi ulici v Beogradu neka elegantna mlada dama, ki je hotela prodati zlato uro ter za to kupiti manjšo. Dama je navedla, da je soproga polkovnika Teiserja, vendar se je zdelo zlatarju zadeva sumljiva in je na skrivnem obvestil policijo. Kmalu zatem so prispeli v trgovino kriminalni organi, ki so zahtevali od dame, da jim sledi. Ta je ogorčeno protestirala in se je skušala s svojimi vizitko legitimirati. Naravno, da je to še povečalo sum proti nji. Na policiji so ugotovili, da elegantna dama ni soproga polkovnika Teiserja, ker je ta sploh nepoznan. Pri njej so našli poleg zlato ure še eno manjšo srebrno, še eno zlato uro, slatno veržico, dolgo damsko veržico s križcem in še eno malo zlato uro. Ugotovljeno je, da so bili ti predmeti ukradeni v neki drugi trgovini z zlatino v Beogradu. Elegantna dama je znana pustolovka, čije delokrog so bili Beograd, Subotica in Vršac. Izročili so jo sodišču.

— Zaklas vojo ženo kakor ovd... Ostreški »Hrvatski List« poroča: Tejo Poluga, seljak iz Vrbovca pri Daruvarju, je pred kratkim napravil oporoko, v kateri zapušča po svoji smrti vse svoje imetje, z izjemo pol orala sveta, svoji ženi. Ženi to ni bilo po volji in zahtevala je od moža, da pripíše njej vsa posest. Ker je Tejo med tem zaznal, da ga hoče žena samo izgristi, tega ni hoteli ukreniti. Zato se je žena razsrdila, zapustila je moža in odšla s sinu. Tako sta živela ločeno že dober mesec. Tejo se je pred dnevi zahotelo ženo in odšel je k njej. Sina ni bilo doma. Tejo je zahteval od svoje žene, da se vrne k njemu in ker ta ni hotela, je nenadoma poizkusil kol ki je ležal v bližini ter jo udaril po glavi. Zatem je potegnil izza pasa nož, ter ji mirno, kakor da kolje ovcu prežezal vrat... In pustil je mirno v hiši ter odšel v Daruvar naravnost v pekarno. Tam je kupil kruha in mirno je pripovedoval, da je nobila hruba žena, Nobila mu ni večja.

Zatem je odšel na sodišče. Med potjo se je ustavil v krčmi, popil je nekaj žganja in tako obrablen je odšel pred sodnika, kjer je razvedeno pripovedoval stalo se je rešiti vraga... Zapril so ga.

— Pri rim se je sadnil. V kavarni »Kragujevac« v Beogradu je nenadoma umrl čevljar Ivan Pletner iz Siska. Kasneje se je ugotovilo, da mu je v grlu obstala ribja koščica in se je zato zadušil.

— Razne nezgode. Mlakar Anton, 20-letni gozdni delavec iz Stare Fužine pri Strani vasi na Gorenjskem, si je pri delu zlomil desno nogo. — Andrej Dernovšek, 10-letni učenec, se je včeraj 17. t. m. igral z drugimi dečki na Emonski cesti in je gledal zidanje Derendove tovarne. Na dose-daj se nepojasnen način je deček padel v bližini se nahajajočo jamo ter je priletel naravnost na glavo. Pri padcu je dobil težke notranje poškodbe in so ga prepeljali v bolnico. — Miha Lisar, kovač v artilerij-ski delavnici, si je pri delu poškodoval levo roko.

— Skok z drugega nadstropja. V Sarajevu je skočila z okna drugega nadstropja služkinja Jelica Bogičević. Težko ranje-no so prepeljali v bolnico, ni pa upanja, da okreva. Motiv obupnega delanja je bila nesrečna ljubzen. Jelica je ljubila orožnika Lazo Vujetića, ki je bil sedaj premeščen na mejo Albanije. Iz obupa je nato devot-ka izvršila samomor.

Iz Ljubljane.

— Nov orožniški poveljnik v Ljubljani. Za poveljnika orožniškega polka v Ljubljani je imenovan polkovnik Trnković iz Splita. Sedanji komandant v Ljubljani polkovnik Hurkijevič je premeščen v Split.

— Številni strank brez stanovanj. V pomerilu ljubljanskega mesta je danes še 300 strank brez družinskega stanovanja. To so rodbine, ki imajo takozvana zasilna stanovanja v kletih, podstrežjih in — vagonih. Leta 1920. je znašalo število strank brez stanovanj 1100.

— Zazidava parcel ob Dunaški cesti. Prihodnje leto prične na dveh večjih parcelah na desni in levi strani Dunaške ceste graditi nova gradbeniška družba »Bajtare«, ki se ravnokar snuje, prilike stanovanjske hiše za eno ali dve družini.

— Kanalizacija ob poti v Rožno dolino v kolikor pripada k mestni občini, je bila to jesen dovršena.

— Stavbišča v Ljubljani. Davek na nezazidane parcele v mestu, katerega je upeljal bivši občinski svet, je odnosno donosna še občasno lepe dohodke, število nezazidanih parcel se je pa v mestu zadnjih dveh leti zmanjšalo komaj za 2%. Še danes imamo v centru mesta ob prometnih cestah nad 120 nalezljivih stavbišč, ki naravnost kriče po zazidavi. Kakor smo izvedeli, so danes cene za stavebni svet (cele parcele kakor za kvadratni meter) že znatno padle. Sicer pa je opaziti, da gravitirna stavbna podjetnost ti stavbe zadržuje in posamniki od kar se bliža konec smodnišnic na ljubljanskem polju — ti, prihodnje leto, — odsej vse bolj proti severovzhodu ljubljanskega mesta. S tem bo pa center mesta popolnoma prežrt in — zanemaren, kar je je obžalo-vati!

— Občni zbor Društva trgovskih potnik- kov in zastopnikov za Slovenijo, Ljubljana, se vrši v nedeljo dne 28. t. m. 1924. ob 10. uri popoldne v salonu restavracije pri južnem kolodvoru (Miklič v Ljubljani, Kolodvorska ulica nasproti glavnega kolodvora). Prosimo vse naše člane, da se tega običnega zbora polnoštevilno udeležijo. Dalje opozarjamo vse člane, da se vrši na predvečer običnega zbora prijateljski sestanek trgovskih potnikov in zastopnikov, tj. v soboto dne 27. dec. ob 8. uri zvečer v salonu restavracije južni kolodvor (Miklič) ter prosimo ceni. tovarise, da se istega v čim večjem številu udeležijo. Odbor. 662/n

— Ustanovni občni zbor »Društva odvetniških in notarskih uradnikov ljubljanske oblasti« v Ljubljani se vrši v nedeljo dne 21. decembra 1924 ob 10. popoldne v posebni sobi restavracije »Novi svet« na Gosposvetski cesti. 665/n

— Dijaške gospodinjice nam javljajo, da se glasom sklepa z dne 16 dec 1924 držijo izjave z dne 21. VI. 1923, da se plača o bo- žičnih, semestrskih in velikonočnih počit-nicah polna mesečina. 661/n

— Difastru. Perilajni Savez je tudi letos izdal dijaške letnikovalce, katere je ravnanateljstvo ljublj. železniške direkcije prizna- lo kot edino veljavni formular za vožje s popustom. Dobe se pri poverjenstvu F. S. v aroni »Narodnega doma« na levo, dnevno od 2. dn 3. pop.

Narodna knjigarna v Ljubljani,

Prešernova ulica št. 9

priporoča kot primerno Božično darilo: »LJUBLJANSKI ZVON« iz let 1906, 1907 in 1908, v katerih letnikih je izhajal dr. Tavčarjev roman »Izza kongresa«.

Cena vseh treh letnikov Din 150.—

Iz Celja.

— Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra se je v Celju praznoval s cerkvenimi slovesnostmi. Ob 9. je bila v župni cerkvi sv. Danijela slovesna zahvalna služba bo- žja, kateri so prisostvovali zastopniki volja- skih in civilnih oblasti, vojaštvo in mnogo občinstva. V pravoslavni kapeli v vojašni- ci kralja Petra je bila pravoslavna, v evan- geljski cerkvi pa evangeljska cerkevna proslava. Po cerkvenem opravilu je srez- ki poglavar dr. Žušek sprejel čestitke na srezkem poglavarstvu. Sole so dan proslavile s šolskimi mašami. Trgovine so bile od 9. do 11. zaprte. Po mestu je bilo razbočenih precej zastav.

— Občeslovensko obrtno društvo v Celju sklicuje svoj redni občni zbor na 26. decembra t. l. popoldne ob 9. v Narodni dom. Istega dne ob 7. zvečer se vrši v Na- rodnom domu prijateljski obrtniški sestanek o delovalnem godu.

Iz Maribora.

— Proslava rojstnega dne Nj. Vel. kralja v Mariboru. Rojstni dan Nj. Vel. kralja Aleksandra je bil tudi v Mariboru na dostojen način praznovan. Državna in privatna poslopja so razobesila zastave, državni uradi so bili zaprti, na šolah in zavodih so bile interne proslave. Ob pol 11. je v stolni- ci knezoški dr. Karlin daroval slovesno službo božjo, kateri so prisostvovali zastop- niki civilnih in vojaških oblasti. Službi božji sta bili darovani tudi v evangeljski in pra- voslavni cerkvi. Trgovine so bile dopolne zaprte.

— Prva seja mariborskega občinskega sveta. V torek popoldne ob 17. je bila prva seja občinskega sveta. Znan je pri otvorit- vi predital najpreje poslovnik, čigar pravila so bila nato nekoliko spremenjena. Prva debati je bilo določeno, da bodo redne me- sečne seje vsak prvi torek in sicer se pri- čnejo ob 17. Tema so nasprotovali komuni- sti, vendar je bil predlog z večino glasov sprejet. Občinski svetnik Roglič je predla- gal, da mora biti razpravni jezik v občin- skem svetu izključno slovenski, čemur je ugovarjal nemški odbornik Prüfmer, ki je izjavil, da ne obvladuje državnega jezika. Sledile so volitve članov v pet odsekov, na kar je bil izvoljen kuratorji deklarskega za- voda »Vesna« in sprejeto so bile proračun- ske dvanajstine za januar in februar. Soci- jalisti so predlagali, na naj mestna občina nakaže 100.000 Din za božično revnini ot- rokom. Občinski svet je to odklonil z moti- vacijo, da je bilo za božičnico že votiranih 50.000 Din. S tem je bil dnevni red izpran.

PRETEP DVEH BEOGRAD- SKIH PROFESORJEV.

V torek zjutraj se je med Beograjdonom zanimiv prizor, ki gre na konto predstoje- če volilne borbe. Ravnatelj III. gimnazije in profesor dr. Vučinić sta si stala na trgu nasproti; zmerjala sta se javno in obklada- la s posvykami, da je bilo kar veselje. Na- posled so stopile celo palice v akcijo.

»Kaj mislite vi, da me smete poniže- vati tam, kjer me ni poleg. Sram vas naj bo!« je kričal g. Tomić na dr. Vučinića.

»Ni res! Ako sem pisal, tedaj sem pi- sal resnico!« je odgovarjal dr. Vučinić.

»Iz tega je razvidno, da ste nčvred- než, ko si upate kaj takega meni zabrusiti v obraz. Kaj pomeni oni vaš proglas in pamflet zoper mene? Te najnesramnejše klevete in očitjanja so nedostojna navadne- ga kočijaža, kaj šele profesorja in vzgoje- telca omladine!« se je jezil ravnatelj To- mić.

»Vse to je istina,« je odgovarjal dr. Vučinić.

Sedaj so stopile palice v akcijo in ra- vnatelj Tomić je udaril Vučinića po glavi. To je bil signal za že pričakovani boj. Oba nasprotnika sta se zgrabila za vrat in ma- lo za tem je ležal Vučinić ves okrvavljen na zemlji. Dobil je več udarcev po glavi, ki so ga zrušili na tla. Zmagoslavje je od- šel ravnatelj Tomić domov, prof. Vučinića pa so ga z ambulančnim vozom prepeljali v bolnico.

Kakor poročajo listi, gre za sledeči slu- čaj: Profesor dr. Vučinić je v nekem pam- fletu v Črni gori napadel ravnatelja Tomi- ča, misleč, da bo tam kandidiral. Ravnat-elj Tomić pa med tem odločno odklanja to — insinucijo.

Gospodarski paberki.

— Nemško izseljevanje v Zedinjene države. Kakor je ugotovil generalni komi- sar za ameriško priseljevanje v Washingto- nu, je bilo v poslovnem letu 1923/24. pripu- ščenih iz Nemčije v Zedinjene države 73.991 oseb napram 17.931 v prejšnjem letu. Tako se je v dveh letih nemško izseljevanje v Ameriko več kot podvojilo.

— Uvoz in izvoz na Sušaku v pretek- lem mesecu je znašal skupno: 13.647 ton ali 1364 vagonov, 12.189 kub. metrov lesa in 25.820 hl vina. Kretanje parobrodov izka- zuje 126 parobrodov s 41.061 ton in jedre- nič 78 s 6047 ton.

— Težkoče šumske industrije. Šum- ska industrija »Ugare« v Bosni je postavilo delo na nekaterih svojih žagah in odpustila 500 delavcev; sedaj sledi onustitev dela tudi na ostalih žagah in bo odplovljenih zopet 500 delavcev. Tudi šumska industrija v Bz- govhanu vstavlja delo na svojih žagah.

— Italijansko izseljevanje. V italijan- skem senatu je govoril Mussolini tudi o iz- seljevanju. V Italiji je bilo začetkom 19. sto- letja prebivalstva okoli 25 milijonov. Pre- bivalstvo se množi poprečno na leto s 446 tisoč. Pretesno je temu ljudstvu na itali- janskih tleh. Treba izkoristiti zadnji košček narodnega teritorija in potem misliti na iz- seljevanje, kateremu pa se stavi vedno večje zapreke, posebno s strani Zedinje- nih držav. Izseljevanje je bilo lani 400.000, letos v prvih osmih mesecih 260.000. Tudi Italijanska Kraljina občuti italskiansko iz- seljevalno prodiranje.

— g. Stekla in steklenega blaga izvaž- a Češkoslovaška ogromno množino. Letos je poslala češkoslovaška industrija v Jugo- slavijo stekla in steklenega blaga v vredno- sti 23.465.596 Kč; meseca oktobra je izvo- zila k nam takega blaga za 368.338 Kč.

— g. Češkoslovaški stroji in aparati. Le- tos smo dobili do konca oktobra iz Češko- slovaške strojev in raznih aparatov iz lesa in kovin v vrednosti 39.496.905 Kč. meseca oktobra za 3.765.369 Kč.

— g. O izvozu vina iz Italije se je svoj čas živatno razpravljalo, ker se je hotelo doseči izvoz vin tudi iz Italiske Kraljine. Javoslavija je zahtevala, da naj se dovoli izvoz delotene množine vina iz Italiske Kraljine ali Italijanska vlada bi rajše opu- stila sploh svoj načrt za izvažanje vin nego da bi dovolila izvoz iz Italiske Kraljine. V Avstriji je to leto vino samo iz starih pro- vince in v Češkoslovaško enako: v slednje se je izvozilo 110.000 hl vina. Tako se rim- ska vlada čisto nič ne briga za gospodar- stvo v območju pokrajin in luhi so si vinski veleposlaniki kakor na gospodarski procvit ob meji!

— g. Mednarodna razstava usnjarske in- dustrije v Milanu. V Milanu se vrši od 22. do 29. januarja mednarodna razstava izdel- kov usnjarske industrije. Prospekti so in- teresentno na razpolago v pisarni trgovske in obrtniške zbornice.

— g. Carinske želje ameriške usnjarske industrije. Iz Newyorika poročajo: Ameriške tovarne telečjega usnja nameravajo zaite- vati od kongresa carinske varstvene odred- be proti ostri konkurenci, ki nastaja indus- triji s telečjim usnjem iz Nemčije, Belgije, Avstrije in Češkoslovaške s stalno narašča- jočim uvozom cenenejšega telečjega usnja.

— g. Silcarskih sr se je izvozilo v Zedi- njene države v prvih mesecih tekočega le- ta za vrednost 55,72 milijonov frankov. Švica je imela v omenjeni dobi tekočega leta splošnega svojega izvoza raznega bla- ga v vrednosti 160.412.316 frankov. V ok- tobru se je izvozilo sr za 7,27 milijonov frankov.

— g. Ameriška trgovska špijonaža? Če- škoslovaška industrijska zbornica je posla- la, kakor poročajo iz Prage na pristojno oblast Zedinjenih držav prošnjo, da naj se opusti odposiljanje ameriških tajnih agen- tov na Češkoslovaško v svrhu poljedovan- ja o čeških trgovskih podjetjih. Praska »Tribuna« predbaciva ameriškim emisarjem trgovsko špijonažo.

— g. Deficit razstave v Wembleyu zna- ša po zadnjih poročilih 1.650.000 funtov sterlingov.

— g. Nemčija povabljen v Pariz. Iz Ber- lina poročajo, da je francoska vlada te dni dostavila nemški vladi oficijelno vabilo Nemčije na umetno in obrtno razstavo v Parizu, ki su bo vršila prihodnje leto.

— g. Izvoz sibirskega masla. Danska tvrdka »Sibiko« (sibirski kompanija) je sklenila s sovjetsko vlado dogovor radi iz- selovanja surovega masla na ozemlju Unije sovjetskih republik in radi prodajanja blaga v inozemstvo. Prvo leto se ima izdelati vsaj 200.000 pudov, v naslednjih letih pa 300.000 pudov. Polovico dobička dobi »Sibiko«. Po- godba velja za pet let. Družba je imela že nekaj let pred vojno v Rusiji obsežne kup- tije in 30 podružnic med Vladivostokom in Petrogradom.

— g. Šesti mednarodni vzorčni veie- sejem v Bruslju se vrši v času od 25. mar- ca do 8. aprila p. l. Belgijška industrija se je po vojni dvignila tako visoko, da deloma celo že prekaša predvojno produkcijo. V strojni in tekstilni industriji, v orožju, steklu, marmorju in elektrotehničnem ma- terialu zamorejo belgijski izdelki konku- rirati tako po svoji kakovosti, kakor tudi po svojih cenah z vsako drugo državo. In- teresentni dobijo vse informacije glede tega velesejma pri tukajšnjem belgijskem kon- zulat in v uradu ljubljanskega veleposla- nika, Gosposvetska cesta. Našim producentom bi se izplačalo razstaviti na tem velesejmu čipe, lesne proizvode, deželne prideleke, cement, kožuhovino in razne surovine.

— g. V Zvezi hrvatskih obrtnikov, ki ima svoje postojanke na 130 krajih, je vla- njenih nad 7000 obrtnikov.

Marija Zadnikar roj. Hubad

posetnica in gostilničarka.

Pogreb predrage pokojnice bo v soboto, dne 20. t. m. ob 2. popoldne iz hiše žalosti. Pred škofijo št. 18, go- stiina pri »Sokolu«, na pokopališču k Sv. Križu. Sv. maše zadušnice se bodo vršile v raznih cerkvah. V Ljubljani, dne 18. decembra 1924.

Jožko Sešek, nečak — Matej Hubad, brat — Marija Pod- gorska, Ivana Sešek, sestrin — in ostali sorodniki.

Gospodarstvo.

DR. FRAN WINDISCHER:

Kreditiranje in krediti pri Narodni banki.*

I.
Ostra konkurenca v zadnjih predvojnih letih je v blagovni kupčiji vodila do tega, da so se trajno slabšali plačilni pogoji za dobavljeno blago. Osebito v gotovih strokah so bili dobavitelji prisiljeni trajno popuščati napram svojim odjemalcem ter jim dovoljevati vedno daljše plačilne obroke za prodano blago. Položaj je bil že tedaj za mnoge stroke neprijeten. Konto terjatve je trajno naraščalo. Plačila proti gotovini so postajala redka izjema. V vseh teh težavah pa je bil položaj vendar le v toliko ugodnejši, ker so sodišča hitreje poslovala, ker je bil denar neprimerno cenejši in ker ga je bilo lažje dobiti. Kupčijske menice, ki imajo svoj izvor v redni blagovni kupčiji sami, so bile že precej v navado prišle. Sila razmer je privedla do tega, da se je poleg osebnega odprtega kredita in poleg meničnih kreditov začela zadnja predvojna leta močno razvijati nova stroka kreditov, ki je imela namen mobilizirati knjižne terjatve.

Ko je izbruhnila svetovna vojna, so se prilike nenadoma brzo izpremenile. Kreditiranje je kmalu prišlo v blagovni kupčiji iz navade. Začel je lov za blagom. Posrednik robe je naenkrat zagospodoval nad onim, ki je iskal robo. V blagovni kupčiji se je v sili za blago ob času, ko so naraščale tudi prevozne cene, rekel bi kar čez noč, obrnil svet. Vsak je iskal robe in je bil pripravljen ne le takoj ob prejemu blaga plačati kupnino nego celo pošiljati kupnino vnaprej. Prej precej močno razvite, iz resničnih kupčij potekle poslovne menice so v kratkem času med vojno izgubile iz prometa, ali pa ostale redke izjeme. Lakota po blagu je tekom dolgotrajne svetovne vojne vedno rasla in tudi prva leta po vojni, predvsem pod vtisom napredujoče devalvacije, se položaj ni bistveno izpremenil. Zaloga blaga so bile izčrpane, potrebe prebivalstva velike. Namesto nekdanjih blagovnih zalog je stopila preobilica devalviranih bankovcev. Tudi pri nas v naših krajih je bilo prva leta po vojni ob izpraznjenih blagovnih zalozah denarja dovolj. Naši denarni zavodi niso bili v zadregu za denar in kredite se je lahko dobivalo. Do Narodne banke, katere je v Ljubljani začela redno poslovati dne 1. julija 1920, so se naši interesi tiste čase le bolj poredko obračali, ker je bilo kreditnih vrel sicer dovolj. Tudi denarni zavodi niso imeli sile za reskонтne kredite. Pri nas je bil tedaj denar razmeroma poceni. Tiste čase se je v znani negotovitosti o usodi valute mnogo denarja vtaknilo v nove gradnje, v popravila ter v stroje in orodje. Mnogo denarja je šlo tudi za stanovanjska poslopja, deloma prostovoljno, deloma na precej trde zahteve raznih oblatnikov.

Izprememba položaja, slaba doba za denar začenja v Sloveniji nekako leta 1922. Za denar se oglašajo živahnije povpraševanje. Kreditne potrebe se ob naraščajočih cenah večajo. Oglašajo se skrb za gotovino. Javlja se kreditna pčlost. Cena denarju raste, ker odhaja denar iz naših krajev, izvažljen po višji obrestni meri, ki se nudi v drugih krajih naše države. Počasi spoznavamo tudi pri nas kreditne rane, prej neznane. Na našem denarnem trgu obrestna mera počasi, pa trajno trga.

* Uredništvo je uverjeno, da ustreže gospodarskim krogom s priobčitvijo člankov, ki obravnavata jako pereč predmet.

šča, tako da se nekako perpetuira na staležu 18—25 %. Vse od druge polovice leta 1922 začneja tudi pri nas pomankanje kapitala in pa draginja denarja. Denarno tesnost dolgo poostrejuje okolnost, da prebivalstvo, zbegano vsled propadanja denarne vrednosti, zadržuje preko potrebe denar doma. Vsled tega se na sebi pičel kapital ne more zbirati in tudi ne oplojevalno vplivati na gospodarstvo.

Leta 1922 ni bilo povpraševanja za denar pri Narodni banki v Sloveniji, vendar je lokalno vodstvo v Ljubljani iz lastnega nagiba v preudarnem razumevanju položaja sestavilo kreditni kataster in sprejelo vanj nad 200 interesentov. Kreditni kataster tvori sedaj še ogródje in je našim ljudem prišel v korist zlasti ob času, ko je pričela trda za denar in se je štel med blagovane ugodnike, kdor je prišel do dragocnega vrela. Eskontni odbor, ki je imel tiste čase večja pooblastila, je prvotni kataster odobril. Pozneje je tekom revizij prišlo do znatnih izprememb iz vzrokov, katere je iskati večinoma v zaukazani splošni krčtvi kreditov.

Na denarnem trgu se je položaj v letu 1922 ob trajnem naraščanju denarne potrebe tudi v naših krajih hitro izpreminjal v tej smeri, da začenja iz krogov našega denarstva ter naše produkcije in trgovine povpraševanje po kreditih pri Narodni banki. To prizadevanje za kredite vodi kmalu do tega, da mora Trgovska in obrtniška zbornica za Slovenijo začeti akcijo proti napovedani omejitvi odmerjenih kreditov pri slovenskih podružnicah Narodne banke in prositi, da se ne krči prvotno dovoljenih kreditnih kontingentov. Dasi akcijo podpirajo tudi drugi faktorji, ima le delni uspeh, ker je pri Narodni banki radi državnega dolga za produktivne namene na razpolago le razmeroma malo denarnih sredstev. Uprava pa noče pomnoževati kreditov, ker bi to vedlo do povečanja obtoka novčanic.

Zanimivo in omembe vredno dejstvo je, da je zadnje dve leti zopet prišlo vedno bolj iz navade prodajanje proti gotovini. Udomačilo se je zopet kreditiranje na dolge roke. Ne glede na upanje, ki ga daje detaljisti zasebnim strankam, se je zelo razpasla navada, pod katero trpe industrija in veletržci in ki obstoja v tem, da treba čim bolj silno dolgo na plačilo kunin. Terjatve za plačano blago so zelo velike. Denar počasi prihaja v roke kupca. Dobavitelji so navadno brez moči proti svojim odjemalcem. Sodišča počasi poslujejo in se med dolžniki včasih celo fisti, ki bi lahko plačali, zanašajo na dolgotrajnost sodnega postopanja, pa odlagajo plačilo tem lažje, ker so postavne obresti ostale daleč za sedaj običajno obrestno mero. Če se vrnele stare razvade, ki niso dobre za trgovino, pa se posoja pod trdim pritiskom, zlasti v naših krajih nadležne inozemske konkurence v blagovni trgovini zopet na dolge roke, se na drugi strani doslej ni vrnila navada, dajati za kreditne posle v blagovni trgovini prei precej običajne poslovne menice. Vrnilo se je prodajanje na upanje, izostale pa so poslovne menice, katere bi morale sočasno zopet priti v navado, ali dejstvo je, in sicer neprijetno in neugodno dejstvo za tovarnarje in velike trgovce, da je pri nas zelo težko, često celo nemogoče, dobiti poslovne menice. Ta okolnost ima svoje neprijetne posledice, ker ima dobavitelj veliko svojih obratnih sredstev vsled tega mrtvovezanih v svoji kupčiji. Izход iz tega položaja pa mora priti in bo sila razmer vodi do tega, da bo prišlo do ureditve plačilnih in kreditnih pogojev tudi pri nas. Razdrapanje razmere, ki vladajo sedaj, se

trajno ne morejo držati. Resnost in solidnost kupčije zahteva, da je dobavitelj in prodajalec vsaj v gotovi meri gospodarstvenno protivrédnost za prodano robo.

Stanje Narodne banke

dne 8. decembra 1924.

Razlika v pri-
meri s stanjem
30. novembra

Aktiva		
Kovinska podlaga	482,0	— 5,2
posojila	1,493,2	— 2,9,9
račun za odkup		
kronskih novčanic	1,208,2	
račun časne izme-		
njave	389,9	
državni dolgovi	2,966,3	
vrednost državnih do-		
men, založenih za iz-		
dajanje novčanic	2,138,3	
saldo raznih računov	598,7	+ 11,6
Skupaj 9,276,8		
Pasiva		
Od glavnice izplačano	25,4	
rezervni fond	5,9	
novčanic v obtoku	6,035,0	+ 0,7
državni račun časne		
izmenjave	389,9	
razne obveznosti	618,9	— 24,2
državne terjatve za za-		
ložene domene	2,138,3	
azijo za nakup zlata		
za glavnice in fond	63,2	
Skupaj 9,276,8		

Trgovinski pomen Skoplja.

(Konec.)

V splošnem se trošijo vsi predmeti, katere producira dosedaj naša industrija, vprašanje je samo kalkulacija in z njo zvezana konkurenca, katero vprašanje pa ne bo težko rešiti pri najnižji kalkulaciji naših producentov in zbiralno službo kosovske robe v Ljubljani, da se odpremlja vagonске pošiljke in s tem znatno poceni transport. V splošnem je tarifno vprašanje velike važnosti za Skopje in zasluži specialne proučave. Za Solun odpadejo železniški tarifi, ker nam je tu na razpolago pomorski transport z znatno nižjimi tarifi.

Povdarjam ponovno, da je potrebna najnižja kalkulacija, da se uvedemo, ker nam vse simpatije do Slovencev ne pomagajo v realnih trgovskih poslih.

Razvidel sem, da je vsled velike konservativnosti tamošnjih trgovskih krogov absolutna potreba sodelovanja z domačini tako iz informativnega stališča kot še bolj glede prodajne organizacije. Če smo z nmi v zvezi, odpade dolgotrajna doba uplavljanja in s to zvezana pasivnost podjetja, ker so tamošnji trgovci naši bodoči sodelavci že vpeljani dolge decenije. Absolutna potreba je tudi, če sprovedemo naš načrt, da pri prodajni organizaciji prevzamemo kontrolo in nekako garancija za pravilno odposiljanje naročene robe in pravilno izvršitve naročila. (Tozadevne pritožbe iz diferenc dosedanjih kupčij).

Trgovci v Južni Srbiji so po večini solidni, vendar kot je v trgovini že, se tudi tu naidejo izjeme. Če se sprovede prodajna organizacija in prevzamemo posredovanje v trgovskih poslih in pošlje naš klijent skopljanskemu trgovcu robo na kredit in končno ne prejme denarja, vrše to vsaj moralno slabo luč na naše podjetje, četudi ne prevzamemo nikakih materialnih garancij. Razmišljal sem, kako najti izhod iz te zagate in zasigurati našemu prodajalcu njegove novce za prodano robo.

Možnost nam je dana, najbolje informirati naše tujakšnje pridobitne kroge o tamošnjih ekonomskih prilikah. Važno so tudi informacije glede specialnih predmetov, ki se tam trošijo v svojo delno organizacijo naše industrije. Naloga naša pa je informirati tudi Makedonijo o naših prilikah in vsled tega je potrebno, da pošljemo enega Slovenca kot sodelavca v Skopje in ki lahko zaključuje tudi trgovske posle.

Roba se prodaja v Južni Srbiji deloma proti takojšnjemu plačilu, deloma na en do tri mesečni kredit z event. menično garancijo. Možnost je dana našemu producentu, da te menice eskontira event. preskrbi eskontiranje tudi filijala.

Lokal. Za našo filijalo v Skopju je treba strehe, ker je družace poslovanje izključeno, iskal sem dalj časa primerni lokal, vendar brez uspeha. Končno se mi je

nudil provizorni lokal v centru mesta v izmeri od 64 m² prostora. Kot rečeno bi bil ta lokal samo provizoričen, ker se nam bo posrečilo dobiti meseca aprila leta 1925 lep, krasen lokal v centru mesta z električno razsvetljavo, izloženimi okni, opremljen z vitrinami in pulji, v izmeri od 170 m² z lepo fasado in je zvezan s suhim magazinom v kleti pod lokalom, v izmeri od 150 m². Ta lokal ima sedaj neka tvrdka za pohištvo z beogradskim in zagrebškim kapitalom, ki se nahaja v pristlini poravnavi in opusti lokal vsled odpovedi hišnega lastnika z incl. marcem 1925. Da dobimo lokal šele meseca aprila, ni nikaka izguba, ker sta v Južni Srbiji dve glavni prodajni seziji, spamladanska in jesenska. Jesensko smo že zamudili, za spamladansko pa zamoremo izvršiti vse predpriprave v provizoričnem lokalu z nizko najemnino.

Pozabil sem se pripomniti, da po mojih tamošnjih poizvedovanjih Skopje samo na lesu troši okrog 1000 vagonov letno, narocno se pa danes, čeprav slabše kvalitete (jelka) iz Srbije, ker so nekatere trgovci z boljšo kvaliteto (smreka) iz Slovenije izkazali za nesolidni.

Moralna podpora tamošnjih trgovskih organizacij nam je zasigurana samo toliko časa, dokler ne delamo konkurence tamošnji trgovini, to se pravi, da se prodaja samo večjim trgovcem.

Za to akcijo stvorimo vez, katero je našemu producentu samemu ali inakodonskemu trgovcu nemogoče ustvariti in je torej dana potreba.

Velike važnosti za odjem naše industrije je tudi Solun, s katerim sem že dobil potrebne zveze.

—g Svinjski selem na Dunaju dne 16. decembra. Na svinjski selem na Dunaju dne 16. decembra je bilo prignanih 1475 kom. debelih svinj in 7536 kom. mesnatih svinj! skupaj 9011 kom. Uvozilo se je iz Madžar-

ske 149 debelih, iz Rumunske 1099 debelih in 44 mesnatih, iz Jugoslavije 128 debelih in 104 domačih debelih in 10 mesnatih, iz Poljske 7482 mesnatih svinj. Cene so bile sledeče: prva debele svinje 29.000—30.000 srednje debele svinje 28—29.000, stare debele svinje 26—28.000, izbrane težke svinje 28—29.000, izbrane lažje svinje 26—27.000, angleške mesnate svinje 20—26.000.

—g Zakon o izrednih davčnih olajšavah v Češkoslovaški republiki. Pred kratkim je stopil na Češkoslovaškem v veljavo zakon o izrednih olajšavah pri plačevanju direktnih davkov. Po tem zakonu se lahko zastanki na direktnih davkih za pretekla leta do vključno 1923 na prošnjo stranke v izjemnih slučajih znižajo ali odpuste, ako je resna nevarnost, da bi plačilo teh zastankov davkoplačevalca v njegovem gospodarstvu in v vzdrževanju rodbine ogrozilo ali ako bi bila iztirjave zastankov združena s posebnimi in nerazmernimi težkočami. Zlasti prihajajo v poštev izjube vsled padanja cene blaga in investicijskih vrednosti ali izgube iz tirjatve ali drugih povojnih razmer (n. pr. znižanje mezd, reduciranje plače in slinoli). Vselejda je, ali so davki pravomočno predpisani ali ne. Lahko se tudi predpis kar opusti. Pri davščinah, ki so podvržene občinskim doličdam, se zaslisi, ako ni nujne nevarnosti ali ako se občinske doklade, ki se imajo odpisati, mogoče nižje kot 1000 K, mestna finančna komisija oz. občinski svet o resnično ogrožanju davkoplačevalca. Pristojna oblast izda končno veljavno razsodbo.

—g Proračun zbornice v Beogradu za Zagreb. Zagrebška trgovsko-obrtna zbornica je sprejela za prihodnje leto proračun 3.795.200 Din. to je več nego proračunava- vajo za bodoče leto v Beogradu trgovska, industrijska in obrtna zbornica skupaj. Prva ima proračuna 850.000, druga 900.000 in tretja 550.000 Din.

To in ono.

Življenje v podzemnih jamah.

Ko hodimo po zemlji, ne vidimo tega, kar se godi okrog nas, kaj še, da bi mislili na vse to, kar je pod nami, pod zemeljsko skorjo. In vendar je tam toliko čudovitega, toliko nepojmljivega: baš naša država je bogata na takih podzemnih čudežih. Marsikak svetovni učenjak nas zavidava za prirodno bogastvo in krasoto pod zemljo. Tu se nudi naravoslovcem najlepša prilika spoznavati tajno snovanje velikih prirodnih sil. Toda mi hodimo navadno brez oči in brez ušes, posebna naša mladina se danes briga za vse drugo, samo za študij in spoznanje matere narave ne, dasi je v tem ključ do mnogih drugih zagonetk.

Poznamo sicer nekaj podzemnih jam, ali večinoma po lepih, slikovitih kapnikih, še večkrat pa po bajnih umetnih razsvetljavih in plesnih zabavah, ki so se vršile sedle poletja v vedno hladni »Postojnski jami«. Imamo pa še nebroj drugih podzemnih jam, ki so bile morda znane posamič zemljanom, katere pa danes poznamo le še iz pripovedi in niti prav ne vemo več, kje so. Vse te jame tvorijo komaj deseti del onih, o katerih večinoma niti ne slutimo, kje se nahajajo. Vzemimo na primer Jelovco, Pokluko, Možaklio—notranjske in dolenske hribe. Povsod so vhod, žrela, razpoke, brezna in zjavke, ki vodijo pod zemljo. Dokler lahko hodimo brez ovir, gre še marsikdo, ko pa pride prvi skok, ožina ali kaka druga razpoka, se seveda vrne, ker mu pač primanjkuje pripomočkov za nadaljnja raziskovanja. Vzrok temu je zopet, ker je posamič v borbi z naravo običajno brez moči. Gotovo pa bi se dale vse ovire odstraniti in odkriti marsikatero krasoto in zanimivost v zemlji, čim bi se jih več zanimalo za ta problem.

Vprašamo se, kaj je v jamah, v tej večni temi? Ko vstopimo z bakljo ali acetalenko v roki, opazimo takoj v predmi frijuče, preplahene golobe — jamarje. dvigne se množice sova, zakroži netopir ali pa smukne kaka miška. To pa ni ono, kar mi hočemo; je sicer tudi to zanimivo, da si ogledamo, kje prebivajo ti stanovalci, kako se hranijo itd. Nas pa zanima življenje tistih, ki niso le dnevni ali nočni gostje ali stanovalci jam; nas zanimajo ona bitja, fauna in flora, ki sta za večno obsejeni v temi. S svetilko v roki se pomikamo, počasi lezemo skozi ožine in razpoke. Od daleč se čuje šumenje poizem-

nih potokov, ki se izlivajo v podzemna jezera.

Kar vstopimo v ogromno dvorano, polno bajnih stebrov in raznih drugih figur, z visokega stropa kaplje neprenehoma vodo, nasličena z raztopljenim apnencem. To je stvarnik teh divnih prirodnih slik. Po skalah rastejo razne gljive. V večni temi in večnem hladu, pa vendar se razvijajo. Obsevitno visoko steno v steni so razpoke in že opazimo, kako bega nekaj po razsvetljenih ploščah. Vjemo to stvarco in si jo ogledamo. Krasen hrošč-trzec, neprijetno lepši in elegantnejši, nego oni ki letajo ali plezajo po zemlji. Položimo ga v steklenico. Dvignemo kamen in tu ti tu kar mrgli hrošči, steme, večji, kobilci, ličinki nebroj najrazličnejšega mršesa. Na drugi steni pajki; kaj dala tu. od koda dohva hrano? Razne mušice so tu; črna neki so jim krila?

Ko tako stikamo po jami, naštimmo se na razne polže in druge mehkušce; tudi te shranimo. V duplji v vodi plavajo vodni hrošči, razne ličinke in jamske ribice. Ko smo vse to nabrali, se dobro založeni za zelo zanimiv študij vrnemo iz globoke jame. Nekaj časa močno blesti dnevna luč, toda kmalu se oko privadi in sedaj pričnemo z natančnejšim opazovanjem zaloge. Vse, kakor zunaj, z malimi izjemami, toda ko ogledujemo natančneje pod mikroskopom, opazimo, da velik del jamskih prebivalcev nima oči, pač pa dolge, fine tipalnice. Zakaj vse to? Razumljivo je, da nimajo oči, ker jih ne rabijo v večni temi, rabijo pa tipalnice, da se lahko z njihovo pomočjo v temi orijentirajo in hranijo. Čudno je pa zopet, da imajo druga bitja večne teme oči. Večina teh bitij je siva ali zamazano-rjavkasta, nekaj pa je skoraj prozornih, brez barvenih, krvnih teles, kar je bržkone posledica večne teme. Nastane novo vprašanje, je-li namreč slepota podedljiva? Po mnenju nekaterih naravoslovcov je, drugi zopet pravijo, da ne. Kako so vsa ta bitja prišla v podzemne jame? Kaj je starejša, bitja ali jame? Gotovo bitja! Ali so bila ta bitja že prej brez oči in so za to šla v jame? Posebno zanimivo pa je to, da se je v nekaterih podzemnih prostorinah, v rovinah na Begunjski, kjer so pred leti kopali železno rudu, to je v rovin, ki so nastali šele v preteklem stoletju, našlo jamske hrošče brez oči in sicer ravno take, kakršne so našli v drugih prastarih jamah. Od kod neki so prišli? V jamah dobimo vse polno živih bitij, ki so za večno obsojena v temi, se pa vendar, kakor je

Ed. Rice Burroughs:

„Tarzanov sin“.

Geeka se je od onega časa, ko je Meriem zapustila naselbino poglavarja, znatno spremenila. Njena obleka se je prilagodila obleki Meriem same. Kos leopardove kože je pokrival njeno trupelce od ramen do kolien. Venec, ki je krasil njeno čelo je bil spleten iz najbolj raznobiranih cvetic, vmes pa je bilo vpleteno krasno, mehko perje papig. Geeka je bila cela mlada deklica, toda v srcu se ni spremenila. Ostala je pozorna in pokorna v vseh ozirih, o sebi ni veliko govorila, tudi drugih v njih govorici ni motila. Tudi danes ni storila izjeme. Mirno je sedela in poslušala svojo Meriem, ki se je leno in prosto raztegovala po vejah.

»Mala Geeka,« je pravila. »Veš, naš Korak je danes na daljši čas odšel. Nama je dolgčas po njem, ali ne, Geeka? Pa kaj misliš, da nama Korak pri- nese? Najbrže za Meriem nove, krasne zapestnice. Morda tudi mehko oblekico iz jelenove kože, katero odvzame kakemu črncu? Pravil mi je, da je dragocenosti težko dobiti. Ženske umoriti ne more in noče, drugače pa se krčevito branijo, ako jim hoče vzeti dragocene okraske. Na njih vpitje navadno takoj pridrve tudi njih možje s kopji in drugim orodjem in mora se pred njimi umakniti na drevesa. Korak pravi, da se ga sedaj črnci boje in

34 da žene in otroci, kadar ga zagledajo, beže pred njim s krikom in vikom. Toda on gre za njimi v njihove koč in skoro nikdar se ne vrne brez večjih ali manjših okraskov za sebe ali za Meriem. Ta naš — ne, moj — Korak je menda najmočnejši stvor v džungli.«

Tako se je Meriem razgovarjala s svojo Geeko. Naenkrat, nepričakovano pa je bil ta razgovor prekinjen po velikem šumu in hitrem begu, v katerem se je spustila mala opica, ki je sedela poleg Meriem in ji pozneje skočila na rame.

»Splezaj višje!« je prestrašeno klicala opica.

»Hitro splezaj, Mangani prihajajo!«

Meriem jo je začudeno pogledala preko ramen.

»Le plezaj sama, mala Mana,« je rekla. »Edini Mangani v džungli sta Korak in Ajaks. Te dva se vračata, nju si vidiš. Prihajata z lova. Nekega dne se boš celo lastne sence prestrašila. Kako si zbegana, Mana. Česa naj se bojim, ko je Korak moj varuh.«

Toda mala opica je vedno glasneje in nemirnejše klicala in opozarjala Meriem, naj ji sledi. Sama je kakor blisk hitela v najvišje vrhove, kjer je Mangani, veleopice ne morejo doseči. V tem trenotku je Meriem zaslišala močno šumenje in lo- menje suhih vej. Blizale sta se dve ogromni bitji — ona je mislila, da sta to Korak in Ajaks. Pozorno in napeto je poslušala. Bili sta dve ogromni opici!

Meriem je sklenila, da bo simulirala spanje. S tem nedolžnim dovptom je že porosto dražila Koraka in Ajaksa; slednji se je nad tem vedno

razburjal ter ni mogel takih otroških dovptov razumeti. Ležala je na veji in trdo zatislila oči. Čisto razločno je slišala, kako se ji vedno bliže in bliže približujeta. Morala sta jo že zapaziti, ker sta postala.

Toda, zakaj se tako tiho vedeta? Zakaj je Korak glasno ne pozdravi, kakor je imel navado? Ta tišina jo je vznemirjala in napolnjevala s težko slutnjo. Tišini so sledili tihi, šepetajoči glasovi. — Nekdo se je skoraj neslišno plazil proti njej. Kaj, morda hoče Korak sam napraviti kak dovpt? Ta radovednost jo je prisilila, da je nalahno dvignila obrvi in trepalnice, da se ne izda. Mesto Koraka je zagledala ogromno opico — samca, kakršne še do sedaj ni videla. Strašna zver je bila to. Tako jo njo je sledila druga, ravno tako strašna in ogromna, morda nekoliko slabotnejša. Meriem je od groze zastalo srce.

Meriem je kakor veriverica urno skočila pokonci, da uide. V tem hipu je veleopica že skočila, da jo zagradi. Urno je deklica skakala od veje na vejo in se oddaljevala v džunglo, tesno zasledovana od dveh orjaških samcev iz opičjega rodu Mangani. To dirko, grozno in strašno za malo Meriem, je po vrhovih srenjala cela čreda malih opic, ki so kričale, vreščale, piskale in cvilele in z vse mogočnimi primki in žaljivkami zmerjale oba samca Mangani ter z nasveti bodrile Meriem k vstranitosti in neustrašenosti.

Meriem se je metala z drevesa na drevo in pri tem skušala priti v višine, ker bi drobnejše in

slabotnejše veje ne prenesle telesne teže njenih zasledovalcev. Samca sta ji čimdalje tesneje sledila. Bil je divji beg. Skoro bi jo prva veleopica že zagrabila, pa Meriem se je srečno otresla in z neverjetno urnostjo in ročnostjo preskočila široko odprtino med dvema drevesoma.

Že je bila precej visoko v drevesih in že je upala, da je rešena. Toda precejvala je svojo sigurnost. S težko silo je iz daljave priletela na ne posebno močno vejo, ki se je pod silo skoka in pod težo njenega telesa vdala in upognila navzdol. Veja se je pričela lomiti in se v nekaj hipih tudi prelomila. Meriem je zdrčala po vejah navzdol, skušajoča se oprijeti nove veje. To se ji je posrečilo. Tako se ji je že večkrat pripetilo, zato ni bila posebno presenečena. Jezilo jo je samo zaradi tega, ker jo je to na begu zadrževalo. Komaj je zopet varno stala na veji, že se je spustila k njej kosmata opica-samec in jo s svojimi težkimi rokami zagrabila okoli pasa. — Skoro istočasno se je tudi druga opica že približala k Meriem, toda prva opica jo je sunila v stran, zarenčala je pri tem in pokazala svoje strašne zobe. Meriem se je trudila, da bi utekla. Skušala se je oprostiti težke roke, ki jo je držala; to se ji ni posrečilo. Nato se je s svojimi belimi in ostrimi zobmi zagrizla v pest sovražnika. Toda opica jo je surovo udarila v obraz, vedno pozorna na vedenje in namene opice, ki je očividno kazala svoje posebno do- padenje nad to redko in posebno žrtvijo.

razvideti po njihovem razvoju in kretnjah, dobro počutju. Glede oblike se ne razlikujejo mnogo ali pa nič od naših znancev na zemlji.

Poleg navedenih zanimivosti najdemo v jamah razna okostja prastarih jamskih stanovalcev, jamskih medvedov in še starejših bitij iz prastarih časov. Kdor ljubi naravo, najde tu prave zaklade. Pa tudi za geologe je študij zelo zanimiv. Za časa Avstrije smo imeli pri nas tako zvano »Jamsko društvo«, ki je raziskavalo naše podzemne prostore; toda vsled pomankljivih pripomočkov ni posebno napredovalo in je končno zaspalo brez posebnih uspehov.

Kakor čujemo, se zbira nova družba mladih, agilnih ljubiteljev narave, ki hoče iznova priti do zanimivih del in bo v ozki zvezi z »Muzejskim društvom«. To misel z veseljem pozdravljamo.

Država, ki umira.

Polski umetnik vijolinist, ki je živel zadnja štiri leta v sovjetski Rusiji, pripoveduje o tej nesrečni deželi, ki je pod boljševiškim jarmom, med drugim tole:

Siromaštvo v deželi se splošno ne da popisati, posebno ne v onih krajih, kjer neprestano vlada lakota. Na eni strani ni več prevoznih sredstev, s katerimi bi bilo mogoče spraviti živila iz rodovitnejših pokrajin v siromašne, na drugi strani pa Rusija takorekó nima več industrije. Skoraj vsi tovorniški izdelki prihajajo iz tujine. V redkih tovarnah, ki so še delovale, so bili prejšnji inženjerji in boljševiki kvalificirani delavci Nemci. Ko se je začela vojna, so odpotovali. Po sklepu miru v Brestu-Litovsku jih je nemška propaganda v velikem številu poslala nazaj, toda vsi brez izjeme so se med tem spet vrnili in prisegli, da se ne vrnejo v Rusijo, predno ne bo sedanja sovjetska vlada strmoglavljena. Zato ni več poljedelskih strojev na deželi, motorijev po tovarnah, obrti ni več, železa tudi ne, obleke razpadajo ljudem na telesih, ne da bi bilo mogoče dobiti novih. Skratka, razen armade in sovjetskih komisarijev, čela Rusija nima ničesar več. Kar se tiče hrane, zadostuje to, kar daje ljudem država na mesec, komaj za štiri dni. Ostali čas vsakdo kraje, kakor ve in zna, in prodaja, komur more. Uradnik kraje črnilo, papir in peresnike; kdor je nastavljen v državnih skladiščih, kraje blago. Kraje se sploh povsod. Morale ni več, še manj pa higijene; mnogi ljudi umirajo od mraza in lakote, ker radi nezadostne hrane nimajo več dovolj odporne sile v sebi. V mokri in krhki kar mrgoli črvov.

V Moskvi, kjer sem prebival, ni več kanalizacije v hišah. Odpadki se mečejo na dvorišča. Pozimi vse to zamrzne, a ko se pomlad začne sneg tajiti, je smrad strašen. Tu pridejo možje, ki jih pošlje vlada, da vse to pomočejo v reko. Ti so izbrani med meščani in člani aristokracije. Da se s tem infekcija in boleznin na vse strani širijo, je naravno.

Bolnišnice pač obstojajo, toda brez postelj, brez rjuh in brez zdravil. Neki starki, moji sosed, ki jo dobro poznajo, so operirali na mehuru, ne da bi jo narkotizirali. Operacija se je izvršila z noži, ki niso bili brušeni že od revolucije sem. Poleg nje je ležala ženska, ki so jo pod istimi pogoji operirali na slepiču.

Umrljivost je torej strašna. Neki profesor moskovske fakultete pravi, da je Rusija v zadnjih letih izgubila 27% svojega prebivalstva. Ne vem, če je res tako, znan mi pa je, da je število prebivalcev našega mesta Berdianska padlo od 45.000 na 8000.

Ker ni več mleka in ker ga slabo rejejo žene tudi več ne morejo imeti, so novorojenčki posvečeni smrti. Sicer pa ženske same počejo več imeti otrok, ker jih je groza življenja. Videl sem v Moskvi cele tovarne za odpravo plodov, kjer se ženske

nastavljajo po vrsti, da pridejo pred specialista.

Položaj se ne more izboljšati, ker tovarnarji, katerim so hoteli vrniti tovarne, jih nečejo prevzeti. Čemu pač naj bi delali v državi, kjer imajo vso moč ljudski komisariji, ki lahko vsak trenutek konfiscirajo trud in delo njih rok.

HAARMANN IZVRŠIL 50 UMOROV.

Dokazino postopanje proti hamover-skemu tigru je bilo sedaj zaključeno in četrta so se pričeli playdojeri. V splošnem imajo vsi udeleženci procesa vtis, da je ostalo mnogo vprašanj neresenih. Le 17 umorov je bilo več ali manj temeljito obravnavanih. Najmanj 30 slučajev je ostalo nepojasnjenih. Sodišče ne vé, koliko umorov je Haarmann izvršil. Prvi umor, ki ga je priznal, je bil izvršen že v letu 1917, naslednji umori pa so mu bili šele od leta 1923 dalje dokazani. On sam je mnenja, da je umoril v zadnjih letih okoli 30 mladeničev. V času pred svojo aretacijo je izvršil redno vsakih par dni en umor in obstoja sum, da mora biti število njegovih žrtev mnogo večje. »Sicer pa deset mrti-čev več ali manj« — to je temu kliničnemu zločincu »bagatela«, kakor se je sam izrazil. Znani hamoverški psiholog dr. med. et. phil. Theodor Lessing je trdno prepričan, da je Haarmann izvršil najmanj 50 umorov.

Na podlagi popolnoma nezadostne ugotovitve dejanskega stanja se zdi predčasno prekinjenje procesa kakor beg pred največjo kriminalno afero najnovejšega časa — tako zaključuje neki nemški list.

London v megli.

Pretekli teden je ležala nad Londonom in večim delom Anglije tako gosta megla, kakršne že Angleži ne pomnijo desetletja dolgo. Debele plasti megle so ležale skoraj tri dni nad Britansko. Železniški promet je bil ukinjen, istotako je bil ustavljen zračni promet in samo v Southamptonu je ležalo v luči enajst parnikov, ki so čakali, da se megla razprši. V mnogih pristaniščih so stopili rešilni čolni v akcijo.

Najhuje razmere so vladale v Londonu. V četrtek opoldne se je megla nekoliko polegla in zdelo se je, da je nevarnost minila. Toda varali so se nesrečni Londončani, kajti nekaj minut zatem pa so pokrile prestolice debele plasti megle; nastala je strahovita tema. Proti večeru je bil položaj najobupnejši. Pri mikroskopični preiskavi megle se je v sredo jutraj ugotovilo 27.000 delcev saj v enem kubnem centimetru zraka, opoldne 50.000, zvečer 100.000 in v četrtek 150.000. Izredni stroški za razsvetljavo cest so našli v Londonu 20.000 funtov šterlingov (nad 6 milijonov Din). Mnogo avtomobilistov je moralo noč prečuti na prostem, ker v temi niso našli poti. Število nezgod in nesreč, ki so zahtevale človeške črte, je neizmerno. Dva pasanta je povozil vlak. Šole so bile vse zaprte. Najboljše se je godilo žeparjem, ki so izrabili meglo v svojo korist. Na kriminalnih uradih se je prijavilo na tisoče okradenih pešpotnikov.

Pogled na London v megli, tako piše neki londonski dopisnik, je čuden, če se sploh lahko govori o pogledu. Samo par yardov človek lahko vidi predse. Vse svetilke goré, vendar sličejo samo žarečim žebjem. Za varnost prometa to ne zadostja. Avtomobili se plazijo kakor ogromne želve. Tupatam nastane karambol. Zvečer je še huje. Nekoliko izven centra vlada popolna tema. Avtomobili vozijo eden za drugim in neki sprevednik z lučjo jim kaže rob pešpoti. Na tisoče ljudi se izgubi v znanih jim ulicah. Otoci se zabavajo nad meglo, toda iz hiše ne smejo.

V notranjosti hiš visi megla istotako v zraku, sicer nekoliko redkejša, a še vedno daveča. Nepopisen je prizor, ko se megla poleže: črne hiše, zamazane so obleke, ljudje so polni saj. Poleg elektraren imajo pralnice od megle največji dobiček.

Naravno, da ima megla skrajno neugoden vpliv na zdravje in razpoloženje človeka in London je v tem oziru znan kot eno najbolj nezdravih mest na svetu.

Orobiž.

Za boj proti tuberkulozi daje vlada v Švici na leto prispevkov po 1.250.000 do 1.500.000 frankov. Baš te dni se je pečala komisija narodnega sveta z določilom novega prispevka.

Na večja drevesa rastejo v Kaliforniji. Najobsežnejša skupina takih ogromnih dreves je v severni Kaliforniji. Imenujejo jih Redwood-drevesa. Opažajo se na njih posledice požarov, ki so nekaj divjili preko njih. Ogenj je napravil v nekatera drevesa take luknje, da bi šel lahko skozi nje jecdec na konju. Mamutovo drevo raste zelo počasi. Starost teh velikanskih dreves, ki so visoka 300 čevljev, in imajo v deblu premera 45 čevljev, je nad 4000 let. Sedaj skušajo nasaditi iz teh dreves nove drevesne narastke, kar pa je že dobro uspešno. Rdeči les Mamutovega drevesa je izredno velike vrednosti.

Maščevalni visokošolci iz Pavije. Dne 8. tm. se je otvorila v Milanu univerza. Milan je veliko mesto in zato je bil zadnji čas, da je dobil tudi univerzo. Vsled tega se čuti hudo zadeto univerza v Paviji. Goto-vo je, da bo meščan milanskega milijonskega mesta pošiljal svoje sinove na domačo univerzo in ne več v malo mesto Pavijo. Ni dvoma, da bo univerza v Paviji redkega propadala, toda je pač tako, da Milan zahteva svojo univerzo in jo sedaj tudi ima. K otvoritvi so prišli visokošolci iz Pavije precej bojevitno razpoloženi. Ta čas ko je milanski rektor Mangiagalli imel slavnostni govor pri otvoritvi univerze, so kričali fantje iz Pavije v Rochetti cele ure. V dvorani je bila velika miza s steklenicami in kozarci za pogoščenje slavnostnih gostov. Diaki iz Pavije so pograbil steklenice, izpil vse vino in kozarce razbili. Nato so hodili po mestu okoli in pred mestno hišo so imeli govore, s katerimi so zasramovali Milan in njegovo prebivalstvo. Ali nihče se ni zmenil za razsajajoče diake iz Pavije, ki so morali končno oditi nazaj osramočenim in jezni, da niso s svojim nastopom v Milanu prav nikomur nič inponirali.

Jackie Coogan gre k gledališču. Kakor javljajo iz Newyorka, se namerava Jackie Coogan posvetiti gledališki umetnosti in bo prihodnje spomlad že debitiral pri nekem newyorškem gledališču in sicer v vlogi »Mali lord«.

Znanje v Rusiji. Moskovska sovjetska vlada je izdala te dni odlok, s katerim se državnim trgovinom dovoljuje prodaja žganja, ki sme vsebovati največ 30% alkohola. Davek na žganje znaša 189 kopek pri litru, t. j. približno 70 Din.

Turistika in sport.

Razne vesti: Paule, bivši vratar dunajskega Rapida se preseli v Ameriko. — Pavelič, levo krilo Concordije je prijavil svoj vstop h Gradjanskemu in je že verifikiran. Za svoj klub Gradjanskemu namerava pristopiti tudi Kolbath in Armano. — Jancslik, izvršni vratar W. A. F. je pristopil k Rapidu. — Hofbauer, znana desna spojka Rapida izstopi iz kluba in se vrne v svoj matični klub v Ostmarko. — Kuzel, levo krilo praške Sparte se je prijavil za Vienneo.

Turneja Gradjanskega. Gradjanski je zaključil pregovore v svrhu svoje turnee po Nemčiji. Zagrebčani igrajo o Božiču v Berlinu proti klubu Norden-Nordwest, dne 28.

dec. v Lipskem proti V. F. B. ali Spielvereinigung, na Novega leta dan proti F. C. Freiburg, dne 3. januarja proti S. V. Wiesbaden, 4. januarja proti Eintracht (Frankfurt) in dne 6. proti Wacker (München).

Srednjeevropska nogometna olimpijada. Povodom kongresa F.F.A., ki se vrši v maju prihodnjega leta v Pragi srednjeevropska nogometna olimpijada, katere se udeležijo države: Češka, Avstrija, Madžarska in Nemčija.

Kurz, znani halv dunajske Vienne je pristopil k Simmeringu.

Odhod avstrijske reprezentance. V ponedeljek je avstrijska nogometna reprezentanca odpotovala v Španijo, kjer odigra v nedeljo 21. t. m. tekmo proti španski reprezentanci. Ekspedicije so se udeležili sledeči igralci: Ostrizek, Rainer, Wessely, Wondraz, Eschweidl, Seuffert, Horwath, Wleser, Schierl. Tekma se vrši v Barceloni.

Dunski Amateuri potujejo o Božiču v Italijo, istotako Rapid in Vienne. Vienne se udeležijo tudi turnee na Španskem in na Portugalskem.

Kada, znani igralec praške Sparte, ni samo virtuos v nogometu, temveč tudi na ledu. Glasom poročil praških listov je bil v hockey tekmi na ledu Sparta - Zbraslav (rez. 4:1) Kada poleg Malečka najboljši igralec, dasiravno je pol ure popreje igral v nogometni tekmi proti Čehoslovan Košice.

Julijska Krajina.

Italijanski manjšini v Dalmaciji se godi izborni. Fašistovski »Il Popolo di Trieste« se je drznil te dni v neki polemiki z »Edinostjo« zatrditi, kakor da bi grdo ravnali z Italijani v Dalmaciji. Fašisti vedo, da sednje ni res. »Edinost« odgovarja fašistovskemu glasilu povsem umestno tako-le: »Čujte, gospode! Naše ljudstvo v Julijski Krajini bi bilo zadovoljno, ako bi uživalo tisto mero pravic in svobode, ki jo uživajo Italijani v Dalmaciji. Edino, kar jim ni dovoljeno, je protidržavna propaganda, na kakršno naše ljudstvo v Julijski Krajini niti v sanjah ne misli, ker je prejematno in prerazodno.«

Gorica proti Vidmu ali Videm proti Gorici? Predsednik kraljevske komisije za furlansko provinco Caporriaco se sklical v Videm sestane, na katerem se je razpravljalo o situaciji gorškega mesta. Predsednik je podal dolgo poročilo, iz katerega sledi ukaz, da se ima Gorica prilagoditi brezpopojno novim razmeram in gorški Italijani naj nikar ne sanjajo o tem, da se izvrše kako preureditve furlanske provinc, iz katerih bi se vrnila morda stara Gorisko - Gradiščanska, v kateri bi bila središče Gorica. Notranji minister Federzoni se je izrekel odločno proti vsakemu takemu prizadevanju s strani gorških Italijanov. Na zborovanju so zatrdjevali, da se upoštevajo vse upravičene želje Gorice v novem položaju in da torej ni vzroka za pritožbe take vrste, kakršne se širijo po listih zadnje dni iz vrst vodilnih mož v Gorici. — Precej drugačnega mnenja od videmske gospode sta gorški župan senator Bombig in poslanec dr. Marani, ki se nista hotela odzvati vabilu na videmski sestanek. Spor med Vidmom in Gorico se poostreje. Predsednik komisije hoče sklicati novo zborovanje.

Komunistična propaganda na Pulski. Te dni so bili štirje vojaki, ko so se vračali v Pulo iz Vodnjana, zahrbtno napadeni. Ker je bilo to ponoči, niso mogli

izslediti napadalcev. Pozneje sta bila napadena tam blizu Galežana zopet dva vojaka. Fašistovska poročila iz Pule trde, da so napadli italijanske vojake komunisti in pripovedujejo, da se okoli Pule širi komunistična propaganda ter da so bili pred kratkim po hišal nabiti lepaki, ki so pozivljali proletarijat k revoluciji.

Promocija. Za živnozdravnika je promoviral na vseučilišču v Lvovu g. Hieborim Hrobat iz Dobrave na Gorškem.

Samomor. V Bazovici so našli na nekem drevesu truplo obešenega mladega človeka. Pregledali so listine, ki so jih našli pri njem in spoznali v mrtvecu 33-letnega mizarja Ivana Vrankarja. Pokojnik je pred kratkim izvršil svojo vojaško službo in bil te dni pri svojih znanih v Bazovici. Ni znano, kaj je pravzaprav gnalo mladega moža v smrt.

Goriškega nadškola in slovensko duhovščino so si privoščili na zborovanju v Vidmu, katero je bil sklical predsednik kr. komisije za furlansko provinco in na katerem so se bavili z raznimi Gorico zadevajocimi vprašanji. Videmska gospoda ni za odpravo gorške nadškofije, ampak sečanjega nadškofa hočejo odstraniti, ker je Slovec, in potem hočejo izbrati gorški »Monte« iz rok protitalijanske duhovščine, ki tvori prevladujoč element slovenskega irredentizma. Na take limanice ljuvi videmski mogočnjaki gorške Italijane, da bi se jim lepo udali in pokorili ter pozabili na usodo gorškega mesta pri videmskim gospodarstvom. Sicer jim pri čem slovensko nevarnost in hočejo skupaj boja proti »drugorodcem«, češ v takih bojih tiči naloga in bodočnost Gorice. Italijani v gorškem mestu pa dobro vedo, da je bodočnost Gorice v slovenskih rokah in da more mesto prosperirati le v dobrih odnosa s slovenskim prebivalstvom in samu brez videmske nadvlade! — Kar trče može v Vidmu o slovenski duhovščini, je gola fašistovska budalost.

Težkoče nemške industrije.

Po gospodarskih rubrikah vodilnih nemških dnevnikov osebujemo alarmantna poročila o nevarnem stanju, v katerem se nahaja nemsko gospodarstvo. Najznačilnejše činenice tega stanja tvori pasivna trgovska bilanca v l. 1924. Dočim je v letih valutnega padca Nemčija relativno mnogo izvažala ter je izvoz nadkriljeval uvoz, se je to razmerje tekom leta 1924. znatno izpremenilo. Nemška trgovska bilanca je visoko pasivna. Vzroki pasivnosti so različni. V prvi vrsti opozarjajo gospodarski poročevalci na prekomerno prometne tarife, ki dražijo nemške proizvode, da ne morejo konkurirati na zunanjih tržiščih. Produkcijo dražijo nadalje neznosne obrestne mere in provizijski pogoji bančnih kreditov. Nato je treba opozoriti na ogromne davke, ki se iztirjavajo brez vsakega odzira na rentabilnost podjetij, tako da se visoke davčne plačila naravnost od substance podjetij. K tem vzrokom moramo prišteti reparacijske davke in končno skoro absolutno uboženost nemškega srednjega stanu. Življenjski standard je dosegel pri večini nemškega naroda komaj dve tretlini prebivalne višine kar pomeni da nemška industrija ne razpolaga več z notranjim tržiščem. Ta činenica je zelo pekuča tudi za nas, kjer bi boljše plačano uradništvo znatno pomnožilo konzum in s tem gospodarsko produkcijo. Za to resnico vedo zelo dobro oni trgovci po mestih, ki obično sodijo, da je prenehal letos skoro vsak nakup od strani občinstva.

Glavni urednik:
RASTO PUSTOSLEMSEK.

Odgovorni urednik:
JOSIP ZUPANČIČ.

Božične in novoletne razglednice

Narodna knjigarna
Prešernova ulica 7.

Božična in novoletna darila

po najnižjih cenah
priporočila

Iv. Bonač

LJUBLJANA
Selenburgova ul. 5

najnovejša garnitura in mape za pisane mize — pisarniški papir — božični okrasni — papir najrazličnejših vrst in barv — stanice in vse potrebščine

7998

Pisalni stroji, potrebščine

mehanična delavnica
3591 (poravnjalnica)

L. BARAGA, Ljubljana,
Selenburgova ulica 6.

Čista svinjska mast

sa plačenom poštarinom
3 kg dozna Din 10
5 kg dozna Din 17
10 kg dozna Din 35,50
izvažanje uz donatu

LUKA V. VOČNIK, NOVI SAD, Vojvodina

Drva

trboveljski premog

H. Petrič

Ljubljana

Gospodstvena cesta 8

Telefon 343

T 57

Piccolijevo

železnato vino

brez alkohola, brez
potrebne in nerazne osebe,
bledične in š.bke otroke.

Dobi se v

lekaru dr. G. Piccoli

Ljubljana

1537

Za ot govore uprave
naj se priobli
1 dinar. Plačuje se
vnaprej.

Kur'm

Pozor!

Plačujem po najvišjih cenah stare obleke, čevlje in pohištvo. Dopisnica zadostuje, da pridem na dom. — Martin Dramé, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje 29. 7685

Službe

Išče se dobra kuharica

in pridna sobarica. — Nastop s 1. januarjem 1925. — Več pove Ing. Viktor Accetto, mestni stavniki, Ljubljana, Tabor 2. 7699

Prager Presse za Jugoslovijo.

Ta najbolj informiran in najbolj razširjen dnevnik v Češkoslovaški republiki in v tujini stane za kraljevino SHS (radi znižanja poštnega tarifa) samo Din 40— mesečno.

Najboljše trgovske in obrtniške informacije i. t. d. držav Male Antante.

Učenko

sprejemem za mehanično vzčenje. Javijo naj se samo dobre risarke, ki imajo veselje do dela — pri Matek, Ljubljana, poleg hotela štrkelj, Natančevski pogoji osebno. 7660

Šolali

Trgovina, oziroma ločal z inventarjem in ljubljanski okolici se odda. — Naslov pove uprava »Slov. Nar.« 7659

Dopisovanje

Makso, zadovoljna Enaka bol. — Prosim naslov pod »Mladost nori 7700« na upravo »Slovenskega Naroda«.

Prodaj

Damski klobuki, nakiteni, od 100 do 150 dinarjev, baržunasti nakiteni od 200 do 300 Din, Velour svileni po 200 Din. — Oglejte si izložbo. — Horvati, modistka, Stari trg 21. 141/T

Razno

Perje,

kokoške, račje in gosje, puh, oddaja vsako množino po zmerani ceni — tvrdka E. Vajda, Cakovc 52/T

Maslaca

u vsakoj količini kg po 55 Din razširje pouzecem — Mljekarska udruga, Virovitica, Slavonija, 7621

Katera dama

hoče imeti poceni krasne in fino izdelane dnevnice, večerne, koncertne, plesne obleke, bluze, plašče itd., kakor tudi perilo — naj se obrne pisemno pod »Najfinejša 125/7696« na upravo »Sl. Naroda«.

Zaloga klavirjev in pianinov

najboljših tovarn Bösendorfer, Czapska, Ehrhard, Hözl, Schweighofer, Original Stingl itd. — Tudi na obroke! — Jerica Husbad, roj Dolenc, Ljubljana, Hilscherjeva ulica 5. 30

Trboveljski premog

drva, koks

angleški premog

šlezjski briki

dobavljiva LJUBLJANA

ta, Kralja Petra try 8.

Tel. 220. — Plačilo

tudi na obroke. 707

Pravkar je izšla brošura

„Rože ob poti“

Jb. Robiac dramska pesnitev v 5 dejanjih.

Dobiva se v Narodni knjigarni za ceno Din 15.

6189